

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

Тетяна КОСОВА

«_____» «_____» 2022 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

**ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОС «МАГІСТР»**

**Тема: «Шляхи підвищення ефективності використання ресурсів
банківської установи»**

Виконав: Ілля ЖУРАВЕЛЬ

Керівник: доктор філософії Євген НЕСЕНЮК

Консультанти з окремих розділів пояснювальної записки:

перший розділ - доктор філософії Євген НЕСЕНЮК

другий розділ - доктор філософії Євген НЕСЕНЮК

третій розділ - доктор філософії Євген НЕСЕНЮК

Нормоконтролер: старший викладач Наталія ЗАДЕРАКА

Київ 2022

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування
 Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
 Освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит»

ЗАТВЕРДЖУЮ
 завідувач кафедри

_____ Тетяна КОСОВА

«_____» «_____» 2022 р.

ЗАВДАННЯ на виконання кваліфікаційної роботи

здобувача вищої освіти ЖУРАВЕЛЬ Іллі Андрійовича

1. Тема кваліфікаційної роботи «Шляхи підвищення ефективності використання ресурсів банківської установи» затверджена наказом ректора від 07.09.2022 № 1251/ст.

2. Термін виконання роботи: з 05.09.2022 р. до 31.11. 2022 р.

3. Вихідні дані до роботи: нормативно-правова база, дані Державної служби статистики, податкова, статистична звітність банківської установи КБ «Приватбанк».

4. Зміст пояснювальної записки:

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ

1.1. Економічна сутність ресурсів банківської установи

1.2. Правове регулювання використання ресурсів банківської установи

1.3. Концептуальні засади використання ресурсів банківської установи в сучасних умовах

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ (на прикладі КБ «Приватбанк»)

2.1. Фінансово-економічний паспорт КБ «Приватбанк»

2.2. Аналіз власних ресурсів банківської установи

2.3. Оцінка залучених і запозичених ресурсів банківської установи

Висновки до розділу 2

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ

3.1. Удосконалення процентного ціноутворення в банку

3.2. Ризик-орієнтовані механізми використання ресурсів банківської установи

3.3. Удосконалення кодексу корпоративного управління в частині банківських ресурсів

Висновки до розділу 3

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного) матеріалу:
 ЛИСТ 1. Економічна сутність ресурсів банківської установи;
 ЛИСТ 2. Правове регулювання використання ресурсів банківської установи;
 ЛИСТ 3. Концептуальні засади використання ресурсів банківської установи в сучасних умовах; ЛИСТ 4. Фінансово-економічний паспорт КБ «Приватбанк».
 ЛИСТ 5. Аналіз залучених ресурсів банківської установи. ЛИСТ 6. Оцінка залучених і запозичених ресурсів банківської установи.
 ЛИСТ 7. Удосконалення процентного ціноутворення в банку. ЛИСТ 8. Ризик-орієнтовані механізми використання ресурсів банківської установи. ЛИСТ 9. Удосконалення кодексу корпоративного управління в частині банківських ресурсів

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1	Написання першого розділу кваліфікаційної роботи та надання його керівнику	05.09.2022 – 25.09.2022	
2	Написання та оформлення матеріалів другого розділу кваліфікаційної роботи і надання його керівнику	26.09.2022 – 17.10.2022	
3	Написання та оформлення матеріалів третього розділу кваліфікаційної роботи і надання його керівнику	18.10.2022 – 02.11.2022	
4	1. Узгодження кваліфікаційної роботи з науковим керівником. 2. Проходження нормоконтролю та перевірку на академічну доброчесність. 3. Отримання рецензії та відгуку на кваліфікаційну роботу. 4. Підготовка виступу.	03.11.2022 – 10.11.2022	
5	1. Переплетення кваліфікаційної роботи. 2. Подання кваліфікаційної роботи та супровідних документів секретарю ДЕК	11.11.2022 – 14.11.2022	

7. Консультанти з окремих розділів

РОЗДІЛ	<u>КОНСУЛЬТАНТ</u> (посада, прізвище, ім'я, по батькові)	ПІДПИС, ДАТА	
		ЗАВДАННЯ ВИДАВ	ЗАВДАННЯ ПРИЙНЯВ
РОЗДІЛ 1	доктор філософії Євген НЕСЕНЮК		
РОЗДІЛ 2	доктор філософії Євген НЕСЕНЮК		
РОЗДІЛ 3	доктор філософії Євген НЕСЕНЮК		

8. Дата видачі завдання: «02» вересня 2022 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Євген НЕСЕНЮК
(підпис керівника)

Завдання прийняв до виконання _____ Ілля ЖУРАВЕЛЬ
(підпис здобувача)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Шляхи підвищення ефективності використання ресурсів банківської установи»: 85 стор., 21 рис., 14 табл., 63 літературних джерела.

Мета роботи: розробка шляхів підвищення ефективності використання ресурсів банківської установи.

Об'єктом дослідження є процес управління ресурсами банківської установи.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних та науково-практичних аспектів шляхів підвищення ефективності використання ресурсів банківської установи.

Методи дослідження: вертикальний і горизонтальний аналіз майна і капіталу банківської установи, аналіз трендів, факторний аналіз, моделювання банківських ресурсів, кореляційно-регресійний аналіз.

Результати кваліфікаційної роботи рекомендується використовувати під час проведення наукових досліджень, у практичній діяльності банківських установ

РЕСУРСИ, БАНКІВСЬКА УСТАНОВА, УПРАВЛІННЯ, ЕФЕКТИВНІСТЬ, ВИКОРИСТАННЯ, ПРОЦЕНТНА ПОЛІТИКА

ЗМІСТ

ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ	
ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ	12
1.1. Економічна сутність ресурсів банківської установи.....	12
1.2. Правове регулювання використання ресурсів банківської установи	14
1.3. Концептуальні засади використання ресурсів банківської установи	
в сучасних умовах	20
Висновки до розділу 1.....	39
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ	
РЕСУРСІВ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ (на прикладі КБ	
«Приватбанк».....	41
2.1. Фінансово-економічний паспорт КБ «Приватбанк».....	41
2.2. Аналіз власних ресурсів банківської установи.....	52
2.3. Оцінка залучених і запозичених ресурсів банківської установи.....	55
Висновки до розділу 2.....	61
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ	
ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ	63
3.1. Удосконалення процентного ціноутворення в банку	63
3.2. Ризик-орієнтовані механізми використання ресурсів банківської	
установи.....	67
3.3. Удосконалення кодексу корпоративного управління в частині	
банківських ресурсів.....	71
Висновки до розділу 3.....	73
ВИСНОВКИ.....	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	79
ДОДАТКИ.....	86

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

АУБ – Асоціація українських банків

ВА - внутрішній аудит

ВК – внутрішній контроль

ГКУ – Господарський комплекс України

ДЗ – дебіторська заборгованість

ДС – депозитні сертифікати

ДУ - державна установа

ЄДР - Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань

ЗАТ - закрите акціонерне товариство

ІВ - іноземна валюта

ІН - ідентифікаційний номер

ІП - іноземне підприємство

КБ – комерційний банк

КВЕД – класифікація видів економічної діяльності

КМУ – Кабінет Міністрів України

КР - кредитний ризик

МСФЗ – міжнародні стандарти фінансової звітності

МФУ – Міністерство фінансів України

МШП - малоцінні швидкозношувані предмети

НБУ – Національний банк України

НВ - національна валюта

НКЦПФР - Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку

НР - Наглядова рада

НФУ - небанківські фінансові установи

ОВДП – облігації внутрішньої державної кредити

ОЕРС - Організація економічного розвитку та співробітництва

ПАТ - Публічне акціонерне товариство

ПрАТ – Приватне акціонерне товариство

РК - регулятивний капітал

СВК - система внутрішнього контролю

СДР - саморегульвна організація професійних учасників

СК – страхова компанія

СУР - системи управління ризиками

ТМЦ – товарно -матеріальні цінності

ТОВ – товариство з обмеженою відповідальністю

УІС - Український індекс ставок

ФО – фізичні особи

ЦКУ – Цивільний Кодекс України

ЦП – цінні папери

ВСТУП

Актуальність проблеми. Глобальним трендом сьогодення є потужний розвиток фінансових ринків у світі, який супроводжується посиленням галузевої та міжгалузевої конкуренції на ринку фінансових послуг. Суб'єктами галузевої конкуренції на банківському ринку є банківські установи, суперництво у формі міжгалузевої конкуренції відбувається між банківськими та небанківськими фінансово-кредитними установами. Кожна країна світу має специфічну модель фінансової системи, в Україні вона має назву банківсько-орієнтованою, оскільки зі всіх фінансових інституцій найбільш розвиненими є банки.

Слово “ресурси” має французьке походження від *ressources*, що означає кошти, запаси, можливості, джерела будь-чого. Банківські ресурси формуються в результаті пасивних операцій банківських установ і являють собою сукупність ресурсів, якими володіє банк і використовуються ним для кредитних та інших активних операцій. Актуальність удосконалення методів управління банківськими ресурсами в умовах євроінтеграції обумовила вибір теми кваліфікаційної роботи.

Мета кваліфікаційної роботи – розробка шляхів підвищення ефективності використання ресурсів банківської установи.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність постановки і вирішення наступних **завдань**:

- визначити економічну сутність банківських ресурсів;
- узагальнити правове регулювання банківських ресурсів;
- обґрунтувати концептуальні засади шляхів підвищення ефективності використання ресурсів банківської установи в сучасних умовах;
- розробити фінансово-економічний паспорт КБ «Приватбанк»;
- проаналізувати стан і динаміку власних ресурсів банківської установи;
- оцінити стан і динаміку залучених і кредитових ресурсів банківської установи;

удосконалити процентне ціноутворення в банку;
обґрунтувати ризик-орієнтовані механізми використання ресурсів банківської установи;

розробити кодекс корпоративного управління в частині банківських ресурсів.

Об'єкт дослідження – процес управління ресурсами банківської установи.

Предмет дослідження – сукупність теоретико-методичних та науково-практичних аспектів шляхів підвищення ефективності використання ресурсів банківської установи.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та вирішення завдань дослідження використані наступні загальнонаукові і спеціальні методи: вертикальний і горизонтальний аналіз активів і пасивів банківської установи, аналіз трендів, оцінка кредитоспроможності, моделювання банківських ресурсів і вартості застави.

Наукова новизна кваліфікаційної роботи:

- дістали подальшого розвитку методичні підходи до інтеграції банківських установ і страхових компаній, обумовлені такими чинниками: способи взаємодії - передача банківських ризиків страховій компанії та активний продаж страхових продуктів у відділеннях банків; функції - капіталізація та хеджування ризиків; форми інтеграції - злиття та поглинання; угода щодо спільного продажу фінансових продуктів, користування фінансовими послугами один одного. На відміну від існуючих підходів, метою взаємодії визначено створення спільних продуктів банківських установ і страховиків (*bancassurance*).

Інформаційною базою дослідження є законодавчо-нормативні акти, наукові періодичні видання, монографії, матеріали науково-практичних конференцій, Інтернет-ресурси, офіційний сайт Державної служби статистики України, НБУ, дані бухгалтерського обліку і податкової звітності банківських установ.

Практичне значення одержаних результатів. Результати кваліфікаційної роботи рекомендується використовувати під час проведення наукових досліджень, у практичній діяльності банківських установ.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Результати дослідження, що містяться у кваліфікаційній роботі, пройшли апробацію та отримали схвалення на XI міжнар. наук.-практ. конф. «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики» (09-10 вересня 2022 р., Одеса: ОНЕУ).

Структура, зміст та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст кваліфікаційної роботи розміщено на 85 сторінках друкованого тексту, у тому числі 14 таблиць, 21 рисунок та 2 додатка на 5 сторінках. Список використаних літературних джерел налічує 63 найменування, який подано на 7 сторінках.

Публікації здобувача за темою кваліфікаційної роботи:

1. Несенюк Є.С., Журавель І. А., Яковенко В. П. Управління фінансовими ресурсами банківських установ і страхових компаній: інтеграційний аспект. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2022. №2. С. 86-90.

2. Несенюк Є.С., Журавель І. А., Яковенко В. П. Економічні проблеми співпраці підприємств із банківськими установами і страховими компаніями. *Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики: Матеріали одинадцятої міжнар. наук.-практ. конф., 09-10 вересня 2022 р. Одеса: ОНЕУ, 2022. С. 357-358.*

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ

1.1. Економічна сутність ресурсів банківської установи

Складовими ресурсів банківської установи є його статутний капітал та інші складові власного капіталу, а також кошти, залучені банками на міжбанківському і депозитному ринку в результаті проведення пасивних операцій із метою фінансування активних операцій банку. Проте не всі мобілізовані кошти банківська установа може використовувати для здійснення активних операцій через існування мінімальних обов'язкових резервів. Кредитний потенціал банківської установи становить сукупність мобілізованих ресурсів, зменшена на резерв ліквідності. Поняття “банківські ресурси” є більш ємним порівняно з терміном “кредитні ресурси”, оскільки перші використовуються не тільки для цілей кредитування, але й для проведення інших активних операцій банків, зокрема касових, інвестиційних.

На підходи до управління ресурсами банківської установи впливає характер діяльності банку, склад його клієнтів, структуру активів та зобов'язань, а також стан внутрішнього і зовнішнього економічного середовища, організація інформаційних систем управління, процентна політика, ступінь агресивності політики управління ліквідністю. Управління ресурсами банківської установи носить ризик-орієнтований характер, оскільки об'єктивно існує ризик ліквідності і ризик відсоткової ставки, які можуть змінюватися внаслідок покращення чи погіршення якості активів. Низька якість активів призводить до розривів у строках розрахунків, оскільки вони проводяться у порушення умов договорів, а також до неузгодженості змін відсоткових ставок за активами та пасивами, оскільки позичальник не здатний сплачувати більші відсотки за кредитами зі змінною ставкою. Репутаційні

ризика банківської установи можуть призводити до відтоку депозитів, з чого випливають геп-розриви термінів розрахунків, сум, відсоткових ставок за активами і пасивами.

Джерелом доходів банківської установи є активні операції, які складають основну частину операцій банку. Мобілізовані ресурси вони використовують для кредитування клієнтів, їх розрахунково-касового обслуговування та інвестування. Активні банківські операції пов'язані з розміщенням сформованих ресурсів банківської установи, в їх складі виділяють дві найважливіші групи, на які припадає до 80% підсумку їх балансу: активні кредитні операції і фондові операції. Активні кредитні операції називають ще обліково-позичковими, оскільки банк видає вексельні кредити шляхом обліку векселів. Активним кредитним операціям протистоїть пасивні кредитні операції, коли банк виступає позичальником на міжбанківському ринку, де кредитором виступають НБУ та інші банківські установи.

Кредитні операції банківської установи класифікуються за різними ознаками:

- залежно від терміну - термінові кредити, які видаються клієнтам на певний термін, и онкольні, або до запитання (від англ. on call), які мають бути повернені клієнтом за першим запитанням;
- залежно від забезпечення - вексельні, підтоварні, фондові і бланкові (незабезпечені) кредитні операції.

Вексельні операції поділяються на операції з обліку векселів і кредити під заставу векселя. Облік, або дисконтування, означає купівлю векселів банком до закінчення терміну їх погашення. У разі виникнення браку ліквідності банківська установа може провести операцію переобліку векселя.

Підтоварні кредити – кредити під заставу ТМЦ, які видаються банківськими установами в частини їх ринкової вартості.

Фондові операції банківських установ представлені кредитами під забезпечення ЦП, а також їх купівлею-продажем за власні кошти.

Управління активними операціями банку полягає в доцільному розміщенні власних і залучених ресурсів банку з метою максимізації прибутку. Саме від якісного управління активними операціями залежить ліквідність, прибутковість, фінансова надійність, і стійкість банку в цілому.

До основних принципів управління активами належать:

- дотримання доцільності структури активів;
- диверсифікація активних операцій;
- дослідження ризиків і створення резервів;
- підтримання доходності активів.

Під структурою активів розуміють співвідношення різних за якістю статей активу балансу банку до балансового підсумку.

Під доцільною структурою і якістю активів розуміють ступінь їх ліквідності. Ліквідні активи банку в короткий строк і з мінімальними збитками можуть бути обернені на погашення його обов'язків. Щодо банківського сегмента економіки України проблематика економічного регулювання надійності та економічних параметрів діяльності банківських установ, в тому числі управління активами банківських установ, є прерогативою НБУ.

Ціллю управління активами як складової частини управління фінансами банку є отримання прибутку при одночасному забезпеченні ліквідності вкладених в банк коштів вкладників і кредиторів і дотриманні нормативів, які встановлюються регулюючими органами. Тобто показники, що характеризують управління активами банку, можна розділити на три групи: показники прибутковості, показники ліквідності і показники, що характеризують дотримання нормативів регулюючих органів (до складу таких нормативів можуть бути включені і деякі показники ліквідності).

Активи банківської установи класифікують за такими групами:

1. Кошти:

- кошти в касі банківської установи – готівка у вигляді національної валюти (гривни) та валют іноземних держав;

- кошти на кореспондентських рахунках, що зберігаються в НБУ або в інших банках на правах кореспондентських відносин в національній та іноземній валюті, розміщені в банках країни або банках іноземних держав;

- кошти, депозитені в цінні папери (акції, облігації, векселя).

Кошти, представлені готівкою, будь-які депозити, розміщені в інших банках (депозити в банках-кореспондентах), готівка в процесі інкасації становлять первинні резерви банківської установи. Данні активи є першим засобом на випадок вилучення депозитів і першим джерелом коштів для задоволення попиту клієнтів на кредит. Звичайно банк прагне мінімізувати цю статтю, оскільки первинні резерви майже не приносить процентного доходу.

2. ЦП: ОВДП, казначейські ЦП; акції, облігації, векселя, іпотечні ЦП, інші ЦП. Інвестиційні ЦП можна поділити на ліквідні і доходні. Ліквідна частина ЦП є вторинним резервом для задоволення попиту на готівку і швидкої мобілізації коштів. Вона охоплює інвестиції в короткострокові державні ЦП, а також ЦП грошового ринку, включаючи процентні строкові депозити в інших банках і комерційні ЦП. Вторинні резерви займають проміжне положення між готівкою і кредитами, забезпечуючи певний доход, але банк вкладає в них кошти головним чином тому, що їх можна у стислі терміни конвертувати в готівку.

Друга частина ЦП – інвестиційні папери, що приносять доход. До них належать облігації, векселя та інші ЦП, що утримує банк перш за все з метою отримання доходу, визначеного очікуваною ставкою.

Інвестиційний портфель - сукупність коштів, вкладених в ЦП сторонніх юридичних осіб і придбаних банком, а також розміщених в вигляді термінових депозитів банківських і кредитно-фінансових установ, включаючи кошти в іноземній валюті і розміщення в іноземні ЦП. Критеріями при визначенні структури інвестиційного портфеля є прибутковість і ризикованість операцій, необхідність регулювання ліквідності балансу і диверсифікація активів. Можливі різноманітні принципи і підходи до управління інвестиційним портфелем банку, серед яких найбільше

розповсюдження отримав принцип поступовості, що дозволяє кошти від погашення ЦП реінвестувати в ЦП з максимальним терміном погашення.

Оскільки під інвестиціями банківських установ розуміють розміщення ресурсів на термін з метою отримання доходів або прибутку, то цієї точки зору практично всі активні операції банківських установ можна розглядати як інвестиції. Тому під інвестиційними банківськими операціями розуміють ті з них, в яких банківські установи виступають ініціаторами розміщення ресурсів, проте в кредитних операціях ініціатива отримання коштів належить позичальнику. Більш вузьке розуміння інвестиційних операцій банківських установ зводиться до розміщення ресурсів в ЦП. Таким чином, при інвестиційних операціях банк є одним з багатьох інвесторів, в той час як при кредитних операціях він виступає в ролі єдиного кредитора (за виключенням консорціумних кредитів).

3. Матеріальне і нематеріальне майно банківської установи:

- основні засоби – це матеріальні активи, які банк утримує з метою використання їх в процесі своєї діяльності, надання послуг, здавання в оренду (лізинг) іншим особами або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він більше року).

- нематеріальні активи – це активи, які не мають матеріальної форми, можуть бути ідентифіковані (відчужені від банківської установи) и утримуватися з метою використання протягом періоду більше одного року в своїй діяльності, в адміністративних цілях або здавання в оренду (лізинг) іншим особам (вартість права користування землею, водою, ліцензіями, патентами, маркетинговими послугами, програмними продуктами тощо).

- запаси ТМЦ– це активи банківської установи, які є ресурсами і належать банківській установи на правах власності в результаті операцій і поточної діяльності, яка передбачає отримання економічної користі. До складу запасів ТМЦ належать матеріальні активи, які використовуються для

забезпечення роботи банківської установи і надання послуг, а також матеріальні активи, одержані під заставу. ТМЦ складаються з господарських матеріалів (ТМЦ, які використовуються в поточній діяльності і для ремонту приміщень і основних засобів) і МШП (предмети інвентарю, термін служби яких не перевищує 1 рік).

Вартість матеріальних цінностей (або фіксованих активів) складає найменшу частку активів банківської установи, оскільки основою активу банківського балансу є нефіксовані фінансові вимоги (кредити і ЦП). З фіксованими активами пов'язані фіксовані операційні витрати в формі амортизаційних відрахувань і податків тощо.

4. Дебіторська заборгованість: Її суми займають найбільшу питому вагу в активах банківської установи і свідчать про обсяг виданих банком кредитів. Через її наявність забезпечується надходження коштів в доход банківської установи і одержання прибутку. Кредити поділяються на:

- короткострокові і довгострокові, видані клієнтам;
- міжбанківські кредити, видані іншим банкам;
- споживчі кредити, видані фізичним особам;
- інші кредити.

Кредити є найбільшим активом банківської установи, на які припадає від половини до трьох чвертей сумарної вартості всіх активів.

5. Відчужені кошти – це суми вже використаного прибутку у вигляді сплаченого до бюджету податку на прибуток, накопичена сума нерозподіленого прибутку.

Охарактеризуємо названі статті активів з позиції їх ліквідності.

Кошти абсолютно ліквідні. З точки зору їх можливого використання для погашення обов'язків банківських установ вони є первинним резервом. Касові залишки не приносять доходу і характеризуються відсутністю ризику їх втрати. Тому достатність забезпечення зобов'язань банківської установи касовою готівкою служить базою дотримання показників ліквідності.

Величина залишків коштів на кореспондентському рахунку є показовою з точки зору запасу ліквідних коштів. Однак залишок, взятий на окрему дату, не дозволяє зробити будь-яких висновків про стан ліквідності банківської установи і тенденції її розвитку. В даному випадку велике значення має оцінка динаміки зміни величини коштів на кореспондентських рахунках банківської установи.

ЦП також належать до ліквідних активів банківської установи. В розвинутих країнах боргові зобов'язання уряду являють собою високоліквідну частину депозитень банківських установ, оскільки вони гарантуються державою і ризик їх втрати мінімальний. Надзвичайно важливою умовою забезпечення ліквідності ЦП є наявність механізму їх реалізації, а відсутність відповідного йому розвинутого ринку знижує ліквідність корпоративних ЦП, тим більше ЦП місцевих органів влади. Ці причини все ж не виключають такий вид активів з числа об'єктів розміщення ресурсів. Встановлений механізм їх реалізації і можливість забезпечення ними зобов'язань банківської установи дають право віднести їх до класу ліквідних активів. Стабілізація економічної і політичної ситуації в Україні дала б змогу збільшити частку ЦП уряду в структурі ліквідних активів банківських установ і підвищувати доцільність їх випуску. В умовах воєнного стану на фінансовому ринку з'явився новий фінансовий інструмент – воєнні облігації.

До ліквідних активів слід відносити кредити, видані банком, строк погашення яких настає протягом 30 днів, в тому числі з урахуванням документально оформленої пролонгації кредит, а також інші платежі на користь банківської установи, що підлягають перерахуванню в ті ж терміни.

По-перше, це означає можливість банку відповідати за своїми зобов'язаннями за рахунок коштів, які будуть вивільнені протягом ближчих 30 днів. Зазначені кошти характеризуються різним ступенем ліквідності, яка визначається якістю виданих кредит і передбачуваних платежів. Тому використання величини цих коштів при розрахунку економічних показників без врахування ступеня ліквідності робить недостовірним значення

розрахованих показників і погіршує управління активами з боку банківської установи.

По-друге, в умовах нестабільної економіки і нерозвинутого грошового ринку, що визначають підвищений ризик кредитних депозитень, знижується надійність повернення, а внаслідок цього, і ліквідність виданих кредит, тому важливе значення набувають проблеми управління якістю кредитного портфелю банківської установи, шляхи зниження частки прострочених, знецінених і сумнівних кредитів.

По-третє, практика пролонгації кредит, що склалася, необґрунтовано підвищує рівень ліквідності балансу банківської установи і робить величини коефіцієнтів ліквідності недостовірними, ускладнюючи управління активами.

У зв'язку з цим кредити, які відносяться до ліквідних активів, являють собою менш якісні ліквідні кошти. Збільшення їх частки у складі ліквідних активів призводить до погіршення показників ліквідності банківської установи і якості управління активами.

Найменшою ліквідністю характеризуються розміщення банківської установи в основні засоби, капітальні витрати та інші активи. Формування цих видів активів здійснюється за рахунок власних коштів банківської установи. Тому їх величина не суттєво впливає на рівень банківської ліквідності з точки зору управління активами банківської установи, хоча потрібний контроль за тим, щоб їх частка не перевищувала 10 % від підсумку балансу і відповідала принципам доцільності структури і диверсифікації активних операцій.

На рис. 1.1. дана методика групування банківських активів з точки зору ліквідності. Сутність управління фінансовими ресурсами полягає у формуванні стратегій і здійсненні заходів, які приводять структуру балансу банківської установи у відповідність з його стратегічними програмами. Існує три основні теорії управління фінансовими ресурсами банківської установи:

1. Теорія комерційних кредитів. Відповідно до неї банківська установа зберігає свою ліквідність, якщо активи, розміщені в короткострокові кредити, своєчасно повертаються при нормальному стані ділової активності.

Активи банківської установи		
1.	Каса і коррахунок в НБУ, в т.ч.: - в національній валюті; - в іноземній валюті.	Високоліквідні активи
2.	Коррахунки в інших банках, в т.ч.: - в національній валюті; - в іноземній валюті.	
3.	Кредити, видані банком, в т.ч.: а) короткострокові; б) довгострокові; в) в іноземній валюті	Ліквідні активи
4.	Міжбанківські кредити	
5.	ЦП, паї, акції, куплені банком	
6.	Основні засоби і капітальні розміщення	Низьколіквідні активи
7.	Дебітори	
8.	Міжфілійні обороти	
9.	Інші активи, в т.ч.: - валютна позиція банківської установи; - кошти, відвернені за рахунок прибутку	

Рис. 1.1 - Структура активів банківської установи з точки зору ліквідності

Джерело: власна розробка

Зазначена теорія враховує особливості банківських операцій із послідовного фінансування окремих стадій руху готової продукції від виробництва до споживання у формі видачі кредитів під заставу ТМЦ або на поповнення оборотного капіталу.

2. Теорія переміщення ґрунтується на ствердженні, що ліквідність банківської установи забезпечується можливістю переміщення або продажу її активів іншим кредиторам або інвесторам. Якщо кредити не погашаються у встановлені терміни, передані в їх забезпечення ТМЦ, державні ЦП, муніципальні ЦП, ринкові ЦП можуть бути продані на ринку або рефінансовані в НБУ. Таким чином, умовою забезпечення ліквідності банківської установи є постійна наявність активів, які можна продати. Умовою ліквідності банківської системи загалом буде здатність і бажання НБУ вільно купувати запропоновані для переобліку активи.

До вторинних резервів в рамках теорії переміщення відносять:

- ринкові ЦП першокласних емітентом терміном погашення не більше року;

- комерційні ЦП корпорацій, векселя, що випускають на порівняно короткі строки (не більше 4-6 місяців). Векселя цієї групи випускаються корпораціями з високою кредитоспроможністю, мають великий номінал, погашаються емітентом і індосуються без обмеження. Векселя на пред'явника можуть передаватися з рук в руки без подальших індосаментів. Комерційні ЦП зберігаються в банківській установі до закінчення терміну погашення, або можуть бути викуплені дилерами за попередньою згодою.

3. Теорія очікуваного доходу в основу управління банківською ліквідністю кладе майбутні доходи позичальника. Вона не суперечить розглянутим вище теорія, але виходить з того, що отримання доходів відпогашенням кредити є важливішим порівняно з забезпеченням кредиту. На банківську ліквідність, відповідно до зазначеної теорії, можна впливати, змінюючи структуру строків погашення кредитів та інвестицій. Короткострокові кредити позичальників більш ліквідні, ніж середньо- та довгострокові, а кредити споживачам на оплату покупок в розстрочку більш ліквідні, ніж іпотечні кредити під житлові будівлі. Теорія очікуваного доходу використовується банківськими установами для управління інвестиційним портфелем на основі моделі сходинок, коли ЦП підбираються по термінах

погашення так, щоби забезпечити регулярність і передбачуваність надходжень. У цьому випадку інвестиційний портфель за показником регулярності платежів наближається до портфеля кредитів з регулярним погашенням боргу і відсотків.

При надходженні до банківської установи нових ресурсів їх потрібно раціонально розподілити з урахуванням формування резервів для покриття майбутньої потреби в ліквідності, розміщення коштів у нові кредити і ЦП, погашення частини своїх зобов'язань. Величина і структура джерел ресурсів банківської установи впливає на способи розміщення власних коштів.

Банківські установи мають розподіляти залучені кошти в різноманітні види активних операцій, не знижуючи прибутковість и ліквідність, керуючись такими методами розміщення ресурсів:

1. Метод загального фонду ресурсів, або їх об'єднання. Ресурси, за розміщення яких відповідає керуючий банківської установи, надходять з різноманітних джерел, включаючи депозити до запитання, ощадні, термінові депозити, а також власний капітал банківської установи. Метод ґрунтується на об'єднанні всіх ресурсів (рис. 1.2.).

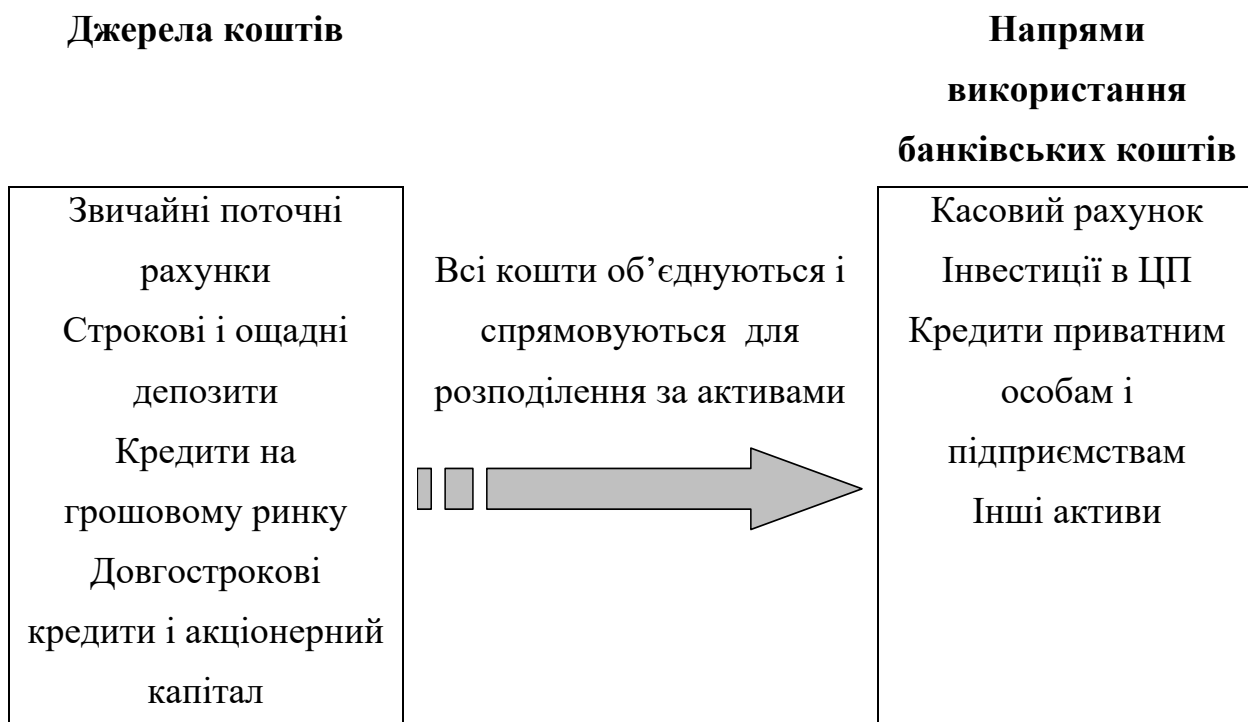

Рис. 1.2 – Метод об'єднання ресурсів банківської установи

Джерело: власна розробка

Потім сукупні ресурси розподіляються між тими видами активів (кредити, державні ЦП, касова готівка тощо), які вважаються потрібними. В моделі загального фонду ресурсів для здійснення конкретної активної операції не має значення, з якого джерела надійшли кошти, доки їх розміщення сприяє досягненню поставлених перед банком цілей. Даний метод потребує від керівництва банківської установи рівного дотримання принципів ліквідності і прибутковості. Тому ресурси розміщуються в такі види активних операцій, які найбільш повно відповідають цим принципам.

Задачею номер один при визначенні структури розміщення ресурсів є встановлення частки активів, виділеної як первинний резерв. Вона носить функціональний характер і може бути миттєво використана для виплати депозитів, що вилучаються, і задоволення заявок на кредити. Це – головне джерело ліквідності банківської установи, яке складається з готівки і заборгованості інших банків, куди входять кошти на кореспондентських рахунках (депозитах) в НБУ та інших банківських установах, готівка в сейфі і чеки, а також інші платіжні документи в процесі інкасування.

Задачею номер два при розміщенні ресурсів буде створення некасових ліквідних активів, які до того ж приносять певний дохід. Ці резерви включають високоліквідні доходні активи, які з мінімальною затримкою і незначним ризиком збитку можна перетворити в кошти. Основне призначення вторинних резервів є поповнення первинних резервів за рахунок ліквідних ЦП.

Третій етап розміщення коштів за методом загального фонду ресурсів - формування портфелю кредитів. Після формування первинних і вторинних резервів банківська установа отримує можливість видавати кредити своїм клієнтам у ході здійснення банківських операцій, які приносять банківській установі найбільший дохід. Кредити - найважливіша частина банківських активів, а доходи по кредитах – найбільша складова банківського прибутку. Але при цьому кредитні операції є водночас і найбільш ризикованим видом банківської діяльності.

В останню чергу при розміщенні ресурсів визначається склад портфеля ЦП. Кошти, що залишаються після задоволення обґрунтованих потреб клієнтів в кредитах, можуть бути поміщені в порівняно довгострокові першокласні ЦП. Призначення інвестиційного портфеля - приносити банківській установі дохід і бути доповненням до вторинного резерву по мірі наближення терміну погашення довгострокових ЦП.

Використання методу загального фонду ресурсів в управлінні активами дає банківській установі широкі можливості вибору категорій активних операцій, оскільки він встановлює загальні пріоритети. Перевагою даного методу є відносна простота практичного застосування при прийнятті управлінських рішень, головною небезпекою є нехтування зв'язками між активами і пасивами, а вадами – є відсутність чітких критеріїв для розподілу ресурсів за категоріями активів і відсутність підходів до вирішення дилеми ліквідність - прибутковість. Наприклад, збільшення в портфелі активів частки короткострокових або довгострокових активів може створити брак ліквідних активів для виконання зобов'язань, які раптово виникли. Використовуючи даний метод, банк також може віддати перевагу підтримці ліквідності за рахунок відмови від максимального зростання добробуту акціонерів банківської установи.

2. Метод розподілення активів (конверсії ресурсів), на відміну від попереднього методу, враховує відмінності вимог ліквідності по відношенню до депозитів до запитання, ощадним депозитам, терміновим депозитам і власного капіталу. Метод конверсії ресурсів дозволяє подолати обмеженість методу загального фонду ресурсів (рис. 1.3.).

Модель розподілення активів встановлює, що розмір ліквідних коштів, необхідних банківській установі, залежить від джерел залучення ресурсів, які розділяються відповідно до норм обов'язкових резервів і швидкості їх оборотності. Наприклад, депозити до запитання мають більш високі норми обов'язкових резервів порівняно з ощадними і терміновими депозитами і, відповідно, більшу швидкість обороту. Тому більша частка кожної гривні

депозиту до запитання має розміщуватися в первинні і вторинні резерви і менша частина - в кредитний та інвестиційний портфелі.

Рис. 1.3 - Метод розподілення активів

Джерело: власна розробка

Депозити до запитання потребують найвищого покриття обов'язковими резервами и мають найвищу швидкість оборотності, що сягає іноді 30 і навіть 50 оборотів на рік. Тобто значна частина ресурсів, сформованих на основі депозитів до запитання, має бути направлена в первинні резерви у розмірі, що перевищують норму обов'язкових резервів. Інша частина депозитів до запитання буде розміщена переважно у вторинні резерви шляхом інвестування їх в короткострокові державні ЦП, і тільки порівняно невеликі суми будуть

призначені для надання кредит, головним чином в формі короткострокових комерційних кредитів. Кошти депозитів до запитання не розміщують в інші ЦП і основні ресурси. Вимоги ліквідності для ощадних депозитів і термінових депозитів дещо нижче, тому дані кошти будуть поміщені більшою частиною в кредити і інвестиції. Власний капітал майже не потребує покриття ліквідними активами і використовується для інвестування в основні засоби, а інші ресурси призначаються для довгострокових кредитів і менш ліквідних ЦП, тобто використовуються для збільшення доходів банківської установи.

Головною перевагою методу конверсії ресурсів є зменшення частки ліквідних активів і розміщення додаткових ресурсів в кредити і інвестиції, що веде до збільшення норми прибутку. Недоліками цього методу є такі: по-перше, є можливість зниження ефективності управління банківськими ресурсами через те, що швидкість оборотності різноманітних типів депозитів, покладена у виділення різноманітних прибуткових центрів, може не мати тісного зв'язку з коливанням загальної суми депозитів цієї групи. Завжди існує імовірність того, що частина ресурсів, внесених на депозити до запитання, не буде вилучена і обґрунтовано може бути інвестована в довгострокові високодохідні ЦП; по-друге, зазначений метод передбачає незалежність джерел ресурсів від шляхів їх використання. Залучення нових депозитів означає одночасно обов'язок банківської установи задовольняти частину заявок на кредити з боку нових вкладників. А це не виключає, що частина нових депозитів може бути спрямована на кредитування власників цих депозитів; по-третє, методика не враховує наявність сезонних коливань у окремих банків, при яких попит на кредит може зростати саме в той момент, коли обсяг депозитів знизився; по-четверте, під впливом грошово-кредитної політики НБУ попит на кредити в періоди підйому може випереджати зростання депозитів, а в періоди спаду ділової активності темпи зростання депозитів у всіх банківських установ вище; а в умовах буму помірного росту депозитів протистоїть високий попит на кредити.

Розглянуті два методи є дещо спрощеними і являє загальну схему, в рамках якої керівництво банківської установи може визначити підхід до рішення проблеми управління ресурсами. Синтез зазначених методів представляє третій метод – збалансований.

3. Збалансований підхід до управління ресурсами банківських установ ґрунтується на інтегральній стратегії, яка вміщує методи розподілення і об'єднання джерел ресурсів для забезпечення більшої гнучкості. Він заснований на таких принципах:

- максимізація добробуту акціонерів на основі досягнення максимально можливої при прийнятному рівні ризику ринкової ціни акцій;
- прийняття рішень щодо управління ресурсами скрізь призму їх впливу на прибуток банківської установи;
- пріоритет видачі кредитів, які відповідають певним стандартам якості;
- при недостатньому обсязі депозитів, необхідні кошти мають залучатися з найдешевшого джерела;

4. Метод наукового управління ресурсами банківських установ - передбачає використання більш складних моделей і сучасного математичного апарату для аналізу складних взаємозв'язків між різноманітними статтями банківського балансу і звіту про прибутки і збитки. Цей підхід може допомогти керівництву банку в прийнятті рішень. Цей підхід потребує визначення цілей, встановлення зв'язків між різноманітними елементами проблеми, ідентифікації змінних, що знаходяться і не знаходяться під контролем керівництва, оцінки можливої поведінки неконтрольованих змінних і виявлення тих внутрішніх і зовнішніх обмежень, які регламентують дії керівництва. Одним з методів, що використовують спеціалісти для наукового управління ресурсами банківських установ, є лінійне програмування, який дозволяє вирішувати проблему з урахуванням обмежень у відношенні як прибутковості операцій, так і ліквідності. Передумовою використання зазначеного методу є наявність співробітників або консультантів з відповідною підготовкою, а також обчислювального

обладнання, достатнього для розрахунку великих моделей, ліцензійного програмного забезпечення тощо. Враховуючи значний обсяг витрат, зазначений метод є більш доступним для великих і середніх банків порівняно з дрібними.

1.2. Правове регулювання використання ресурсів банківської установи

Відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» банк - юридична особа, яка на підставі банківської ліцензії має виключне право надавати банківські послуги. Відповідно до статті 47 Закону України «Про банки та банківську діяльність» банк має право надавати банківські та інші фінансові послуги (крім послуг у сфері страхування), а також здійснювати іншу діяльність, визначену в цій статті, як у національній, так і в іноземній валюті [5]. Норми статті 48 містять заборону банкам здійснювати діяльність у сфері матеріального виробництва, торгівлі (за винятком реалізації пам'ятних, ювілейних і інвестиційних монет) та страхування, крім виконання функцій страхового посередника. Зазначений закон визначає також правовий статус банківської групи як сукупності юридичних осіб, які мають спільного контролера. Вона складається з материнського банку та його українських та іноземних дочірніх та/або асоційованих компаній, які є фінансовими установами. Кількість фінансових установ, що входить до банківської групи, має бути дві і більше, а банківська діяльність у них має бути переважною.

Положення про організацію СУР в банках України та банківських групах [8] містить положення про засади взаємодії банківських установ і страхових компаній у сфері страхування ризиків. Якщо стратегія з управління ризиками передбачає підходи до передавання ризику страховику, то банк має розробити відповідну політику страхування. Зазвичай, передаються ризики з потенційно значними втратами з низькою імовірністю настання або ризики, які перебувають під обмеженим контролем банку.

Потреба у взаємодії банківських установ і страхових компаній визначається об'єктивним характером ризиків банківської діяльності, під якими розуміється ймовірність втрати банком частини своїх ресурсів, недоотримання прибутку або додаткових витрат у процесі банківської діяльності, а метою управління банківськими ризиками є зменшення витрат банку і збільшення його рентабельності [9, с. 151]. Проблема класифікації банківських ризиків відрізняється складністю та потребує вирішення, особливо з огляду на необхідність формування ефективного механізму їх убезпечення. Для оптимізації процесу управління банківськими ризиками необхідно враховувати поділ банківських ризиків, з погляду організації їх страхового захисту.

Вимоги до ресурсної бази банків є невід'ємною вимогою створення, державної реєстрації та ліцензування діяльності банківських установ, передбачених розділом II Закону України «Про банки і банківську діяльність».

Для отримання банківської ліцензії відповідно до статті 19 зазначеного закону банківська установа має володіти банківським обладнанням, комп'ютерною технікою, інформаційними системами та іншими інформаційними ресурсами, необхідних для досягнення цілей банку.

В Україні можуть працювати банки-резиденти та філії та представництва іноземних банків. Відповідно до статті 24 Закону України «Про банки і банківську діяльність» мінімальний розмір приписного капіталу філії іноземного банку на момент її акредитації має бути не меншим 120 млн. грн. НБУ має право відмовити в акредитації філії іноземного банку за умови, що банківське обладнання, комп'ютерна техніка, інформаційні системи та інші інформаційні ресурси не відповідають установленим вимогам.

Концептуальні вимоги до управління фінансовими ресурсами банківської установи містить розділ III. Структура РК банку відповідно до статті 30 становить основний і додатковий капітал. До основного капіталу входить: статутний капітал, розкриті резерви, надбавки до курсу акцій, додаткові внески акціонерів у статутний капітал, загальний фонд покриття

ризиків тощо. Додатковий капітал може включати: нерозкриті резерви; резерви переоцінки; гібридні (борг/капітал) капітальні інструменти; субординований борг. При цьому сума останнього, включеного у капітал, щорічно має зменшуватися на 20% його первинного розміру протягом п'яти останніх років.

Відповідно до статті 31 Закону України «Про банки та банківську діяльність» мінімальний розмір статутного капіталу не може бути меншим 200 млн. грн. Статутний капітал банку формується за рахунок грошових внесків резидентів України - у гривні, а нерезидентів - в іноземній вільно конвертованій валюті або у гривні. Формування статутного капіталу банку має відбуватися з підтверджених джерел, а також не заборонених законодавством.

Первісним джерелом банківських ресурсів виступає статутний капітал, який формується за рахунок емісії власних акцій та продажу паїв (стаття 33 Закону України «Про банки та банківську діяльність»). Як фінансовим посередникам, банкам забороняється випуск акцій на пред'явника, а наявність збитків у банку не є перешкодою для збільшення статутного капіталу банку.

Банки мають право викупати власні акції або паї за умови письмового повідомлення НБУ протягом 5 робочих днів з дати викупу. Виключення становить ситуація, коли викуп власних акцій може призвести до зниження РК нижче за мінімальний рівень. Якщо викуп здійснюється у значних розмірах (10% і більше загальної емісії акцій), то банківська установа має письмово попередити НБУ за 15 календарних днів до здійснення угоди. НБУ має право заборонити її проведення у разі, якщо зазначена угода негативно вплине на фінансовий стан банку.

Емісія акцій банківської установи здійснюється у порядку, встановленому Законом України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», при цьому вона може виступати посередником в угодах купівлі-продажу власних акцій або паїв.

Особа, яка має намір прямо та/або опосередковано отримати істотну участь у банку (більше 10% статутного капіталу) має завчасно повідомити про

це НБУ і подати відповідний пакет документів. НБУ має право заборонити власнику істотної участі у банку на строк до шести місяців відчужувати належні йому ЦП у разі віднесення банківської установи до категорії проблемних або наявності обмежень на здійснення окремих банківських операцій.

Структура власності банківської установи має відповідати вимогам НБУ щодо прозорості, інформація про неї має щорічно оновлюватися і розкриватися на сайті. Джерела всіх внесків до статутного капіталу банку мають бути підтвердженими джерел, у т.ч. у частині коштів та майна.

Стаття 35 Закону України «Про банки і банківську діяльність» встановлює вимоги до нормативів капіталу НБУ: достатності (адекватності) РК; достатності основного капіталу, комбінованого буфера капіталу, коефіцієнту левериджу. Якщо зазначені нормативи не виконуються, то банківська установа не має права виплачувати дивіденди, розподіляти прибуток у будь-якій формі. Вона має формувати буфери капіталу (консервації і контрциклічний), а системно важливі банки мають формувати буфер системної важливості.

Банківська установа має постійно підтримувати достатній рівень ліквідності для забезпечення своєчасного та повного виконання своїх зобов'язань за умови виконання нормативів ліквідності, підвищених нормативів ліквідності, забезпечення достатності внутрішньої ліквідності. Вона зобов'язана формувати резервний фонд на покриття можливих збитків за балансовими та позабалансовими зобов'язаннями за рахунок відрахувань від прибутку у розмірі не менше 5% до досягнення ними 25% розміру РК банківської установи. У разі погіршення її фінансового стану, невиконання нормативів достатності капіталу і ліквідності НБУ може вимагати підвищення відсотків відрахування до резервного капіталу.

Основним джерелом залучених ресурсів є кошти на вкладах (депозитах) в готівковій або у безготівковій формі в національній та іноземній валютах. Депозити розміщуються клієнтами на іменних рахунках у банку на визначений

строк або без зазначення строку зберігання і підлягають поверненню вкладнику відповідно до умов договору.

Відповідно до статі 32 Закону України «Про банки і банківську діяльність» у разі зменшення загального обсягу вкладів (депозитів) у банківській системі на 5% і більше НБУ може запровадити спрощену процедуру реєстрації випуску акцій банківської установи на термін до шести календарних місяців. Відповідно до статті 47 зазначеного Закону «Види діяльності банку» до банківських послуг, які дозволяється надавати виключно банківській установі, належать такі, що наведені на рис. 1.4:

Спеціалізованим банкам (за винятком ощадного) забороняється залучати вклади (депозити) від фізичних осіб в обсягах, що перевищують 5% капіталу банку. Прийом депозитів від пов'язаних з банком осіб не може здійснюватися на умовах, що не є поточними ринковими умовами.

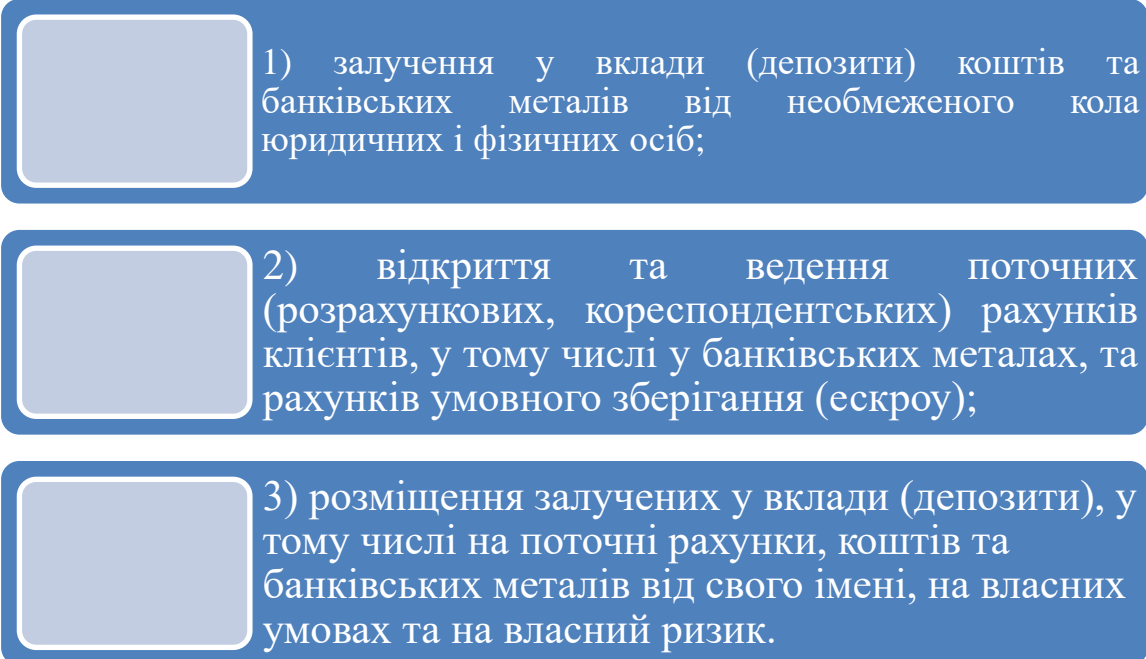
-
- 1) залучення у вклади (депозити) коштів та банківських металів від необмеженого кола юридичних і фізичних осіб;
  - 2) відкриття та ведення поточних (розрахункових, кореспондентських) рахунків клієнтів, у тому числі у банківських металах, та рахунків умовного зберігання (ескроу);
  - 3) розміщення залучених у вклади (депозити), у тому числі на поточні рахунки, коштів та банківських металів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик.

Рис. 1.4 – Банківські послуги з формування ресурсів

Джерело: власна розробка

Поточними ринковими умовами не вважається нарахування банком відсотків за вкладами, залученими від пов'язаних осіб, у більшому розмірі, ніж звичайні.

1.3. Концептуальні засади використання ресурсів банківської установи в сучасних умовах

Питання взаємодії банківських і страхових установ є предметом дослідження багатьох учених. Катранжи Л. Л., Марина А. С. розглядають її скрізь призму мінімізації кредитних ризиків банківських установ на основі їх страхування [18, с. 119]. На думку авторів, інноваційні механізми їх взаємодії дозволять досягти зростання безпеки не тільки банківського кредитування, а й сприяти зменшенню збитковості роботи банків, забезпечити стабільність фінансового сектору загалом. Кравченко Т. Д., Колеснікова О. П., Тигранян В. С. розглядають ефективну взаємодію банківського й страхового секторів економіки скрізь призму забезпечення високих темпів економічного зростання, а страхування ризиків банківських установ трактується ними як гарантований метод забезпечення їх фінансової стабільності і отримання доходів страхових компаній [23, с. 76]. Погоджуємося з такими авторами, як Хома І. Б., Гориславець П. А., Роскіна А. Ю. [63, с. 206], що запорукою ефективної взаємодії банківських установ та страхових компаній є відповідне інституціональне середовище, зокрема дієва система державного регулювання, банківського і страхового нагляду. На думку авторів, створення в Україні мегарегулятора на базі НБУ збільшить довіру до банківського і страхового секторів фінансового ринку країни за рахунок посилення державних гарантій та захисту інтересів споживачів фінансових послуг. Очікуваними наслідками реформування нагляду за фінансовим ринком України є зростання обсягу фінансових інвестицій у національну економіку з боку домогосподарств, індивідуальних та колективних інвесторів тощо. Високо оцінюючи науковий доробок зазначених авторів, слід наголосити, що подальшого розвитку потребують питання розвитку механізмів інтеграції банківських установ і страхових компаній.

Протягом 2022 року кількість діючих банків скоротилася з 71 до 67, або

на 4 (на 5,63%), з них: з іноземним капіталом – із 33 до 30, або на 3, у т.ч. зі 100% іноземним капіталом – із 23 до 22 (табл. 1.1). Вартість активів зросла з 2032019 млн. грн. до 2167555 млн. грн., або на 135536 млн. грн., або на 6,67%. Питома вага активів в ІВ зросла з 29,98% до 32,08%, або на 2,10%. При цьому вартість капіталу скоротилася з 259293 млн. грн. до 211554 млн. грн., або на -47739 млн. грн., або на -18,41%, у т.ч. за рахунок статутного капіталу – скорочення із 481535 млн. грн. до 406196 млн. грн., або на -75339 млн. грн. (на -15,65%).

Основу активів банківських установ України становлять кредити, надані клієнтам (табл. 1.2), проте їх частка скоротилася із 53,79% до 50,49%, або на -3,29%, у т.ч. основу кредитного портфеля становлять кредити СГД, проте їх частка скоротилася з 40,11% до 38,59%, або на -1,52%, частка ФО є меншою і зменшилася із 12,32% до 10,65%, або на -1,67%.

У 2022 році знизилася достатність власного Капіталу, частка якого скоротилася з 12,76% до 9,76%, або на -3,00%, у т.ч. за рахунок статутного капіталу - із 23,70% до 18,74, або на -4,96%. Зобов'язання банків в ІВ зросли з 31,84% до 34,49%, або на 2,65%. Основу ресурсної бази становлять Кошти СГД, які скоротилися з 36,80% до 36,51%, або на -0,29%, а також кошти ФО, які зросли з 35,11% до 39,73%, або на 4,61%.

Таблиця 1.1

Динаміка показників формування і розміщення банківських ресурсів банківських установ України

Назва показника	01.02.2022	01.03.2022	01.04.2022	01.05.2022	01.06.2022	01.07.2022	01.08.2022	01.09.2022#	01.10.2022	Абс. приріст, млн. грн.	Темп приросту, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Кількість діючих банків	71	69	69	69	69	68	68	67	67	-4	-5,63
з них: з іноземним капіталом	33	31	31	31	31	31	30	30	30	-3	-9,09
у т.ч. зі 100% іноземним капіталом	23	22	22	22	22	22	22	22	22	-1	-4,35
АКТИВИ	2032019	1993071	1970145	1998811	1997646	2042918	2189707	2157423	2167555	135536	6,67
<i>у т.ч. в ІВ</i>	609298	590575	554369	550187	544819	574955	713995	682823	695425	86127	14,14
<i>питома вага активів в ІВ, %</i>	29,98	29,63	28,14	27,53	27,27	28,14	32,61	31,65	32,08	2,10	7,00
Загальні активи	2343615	2261404	2253425	2292749	2298409	2355761	2534587	2517767	2535267	191652	8,18
<i>з них: нерезиденти</i>	249544	237697	217554	230575	237089	289837	368853	348706	357839	108295	43,40
<i>у т.ч. в ІВ</i>	710556	650493	618039	618210	614687	647577	809176	781874	797960	87404	12,30
<i>питома вага загальних активів в ІВ, %</i>	30,32	28,77	27,43	26,96	26,74	27,49	31,93	31,05	31,47	1,16	3,81
Готівкові кошти	75710	65005	82720	69417	68646	63343	64087	66230	86704	10994	14,52
Банківські метали	328	337	255	209	173	166	191	145	133	-195	-59,45
Кошти в НБУ	65306	120999	48861	55901	57895	55726	44687	66669	63497	-1809	-2,77
Кореспондентські рахунки НОСТРО	171661	187564	176180	189027	183754	229720	286616	271206	270613	98952	57,64
СВ в інших банках та кредити, надані іншим банкам	65607	42804	22797	24291	29413	34618	48553	43815	49642	-15965	-24,33

Закінчення табл. 1.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Кредити надані клієнтам, у т.ч.	1092983	1074062	1070449	1068305	1077083	1055583	1120407	1110346	1094485	1502	0,14
органи державної влади	27381	27141	26927	26873	26774	26273	28570	28243	27107	-274	-1,00
СГД	815043	791160	793002	794327	806058	793598	854456	847838	836452	21409	2,63
ФО	250405	255579	250416	247010	244157	235659	237299	234182	230848	-19557	-7,81
НФУ	154	182	103	95	94	52	82	83	79	-75	-48,70
Вкладення в ЦП та довгострокові інвестиції	752334	654119	740294	766778	762417	767898	810606	806640	842072	89738	11,93
Резерви за активами	314752	271644	287121	297610	304111	316915	349312	364694	371921	57169	18,16
ПАСИВИ	2032019	1993077	1970145	1998811	1997646	2042918	2189707	2157423	2167555	135536	6,67
Капітал	259293	246434	208105	200365	206786	230746	239105	243599	211554	-47739	-18,41
з нього: статутний капітал	481535	406551	407046	407185	407185	406441	406441	406196	406196	-75339	-15,65
Зобов'язання банків	1772726	1746642	1762041	1798446	1790859	1812172	1950601	1913824	1956001	183275	10,34
у т.ч. в ІВ	646940	616735	582237	580085	585327	617869	778850	738588	747494	100554	15,54
Питома вага коштів в ІВ, %	36,49	35,31	33,04	32,25	32,68	34,10	39,93	38,59	38,22	1,72	4,72
СВ та кредити інших банків	25670	12449	9615	8962	8298	5947	7813	8119	7331	-18339	-71,44
Кошти СГД	747762	695653	677101	713539	718442	723597	765726	769503	791315	43553	5,82
Кошти ФО за ДС	713542	705295	767878	772656	767346	786554	847323	852109	861163	147621	20,69
Кошти НФУ	40020	38547	35926	36813	38817	39736	43304	46064	46256	6236	15,58
Рентабельність, %											
-активів	4,2	2,93	-0,03	-1,11	-0,16	-0,46	0,29	0,62	0,48	-3,72	-88,57
- капіталу	33,31	23,31	-0,25	-9,47	-1,37	-4,09	2,54	5,5	4,28	-29,03	-87,15

Джерело: власні розрахунки

Таблиця 1.2

Динаміка структури формування і розміщення банківських ресурсів банківських установ України

Назва показника	01.02.2022	01.03.2022	01.04.2022	01.05.2022	01.06.2022	01.07.2022	01.08.2022	01.09.2022#	01.10.2022	Абс. приріст, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
АКТИВИ	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00
<i>у т.ч. в ІВ</i>	29,98	29,63	28,14	27,53	27,27	28,14	32,61	31,65	32,08	2,10
Загальні активи	115,33	113,46	114,38	114,71	115,06	115,31	115,75	116,70	116,96	1,63
<i>з них: нерезиденти</i>	12,28	11,93	11,04	11,54	11,87	14,19	16,84	16,16	16,51	4,23
<i>у т.ч. в ІВ</i>	34,97	32,64	31,37	30,93	30,77	31,70	36,95	36,24	36,81	1,85
Готівкові кошти	3,73	3,26	4,20	3,47	3,44	3,10	2,93	3,07	4,00	0,27
Банківські метали	0,02	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	-0,01
Кошти в НБУ	3,21	6,07	2,48	2,80	2,90	2,73	2,04	3,09	2,93	-0,28
Кореспондентські рахунки НОСТРО	8,45	9,41	8,94	9,46	9,20	11,24	13,09	12,57	12,48	4,04
СВ в інших банках та кредити, надані іншим банкам	3,23	2,15	1,16	1,22	1,47	1,69	2,22	2,03	2,29	-0,94
Кредити надані клієнтам, у т.ч. органи державної влади	53,79	53,89	54,33	53,45	53,92	51,67	51,17	51,47	50,49	-3,29
СГД	40,11	39,70	40,25	39,74	40,35	38,85	39,02	39,30	38,59	-1,52
ФО	12,32	12,82	12,71	12,36	12,22	11,54	10,84	10,85	10,65	-1,67
НФУ	0,01	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Вкладення в ЦП та довгострокові інвестиції	37,02	32,82	37,58	38,36	38,17	37,59	37,02	37,39	38,85	1,82
Резерви за активами	15,49	13,63	14,57	14,89	15,22	15,51	15,95	16,90	17,16	1,67

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ПАСИВИ	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00
Капітал	12,76	12,36	10,56	10,02	10,35	11,29	10,92	11,29	9,76	-3,00
<i>з нього: статутний капітал</i>	23,70	20,40	20,66	20,37	20,38	19,90	18,56	18,83	18,74	-4,96
Зобов'язання банків	87,24	87,64	89,44	89,98	89,65	88,71	89,08	88,71	90,24	3,00
<i>у т.ч. в ІВ</i>	31,84	30,94	29,55	29,02	29,30	30,24	35,57	34,23	34,49	2,65
СВ та кредити інших банків	1,26	0,62	0,49	0,45	0,42	0,29	0,36	0,38	0,34	-0,93
Кошти СГД	36,80	34,90	34,37	35,70	35,96	35,42	34,97	35,67	36,51	-0,29
Кошти ФО за ДС	35,11	35,39	38,98	38,66	38,41	38,50	38,70	39,50	39,73	4,61
Кошти НФУ	1,97	1,93	1,82	1,84	1,94	1,95	1,98	2,14	2,13	0,16

Джерело: власні розрахунки

Висновки до розділу 1

1. Управління активами та пасивами банківської установи становить сутність банківського менеджменту і становить процес управління балансовими та позабалансовими інструментами з метою оптимізації різниці між отриманими та сплаченими відсотками та рівня ліквідності, тобто спроможності відповідати за зобов'язаннями та фінансувати зростання активів. Управління активами та пасивами банківської установи є найважливішим чинником, який визначає рівень її ліквідності і прибутковості.

2. Сутність управління фінансовими ресурсами полягає у формуванні стратегій і здійсненні заходів, які приводять структуру балансу банківської установи у відповідність з його стратегічними програмами. Існує три основні теорії управління фінансовими ресурсами банківської установи: теорія комерційних кредитів, теорія переміщення, теорія очікуваного доходу.

3. Банківські установи мають розподіляти залучені кошти в різноманітні види активних операцій, не знижуючи прибутковість і ліквідність, керуючись такими методами розміщення ресурсів: метод загального фонду ресурсів, або їх об'єднання; метод розподілення активів (конверсії ресурсів); збалансований підхід до управління ресурсами банківських установ; метод наукового управління ресурсами банківських установ.

4. Протягом 2022 року кількість діючих банків скоротилася з 71 до 67, або на 4 (на 5,63%), з них: з іноземним капіталом – із 33 до 30, або на 3, у т.ч. зі 100% іноземним капіталом – із 23 до 22. Вартість активів зросла з 2032019 млн. грн. до 2167555 млн. грн., або на 135536 млн. грн., або на 6,67%. Питома вага активів в ІВ зросла з 29,98% до 32,08%, або на 2,10%. При цьому вартість капіталу скоротилася з 259293 млн. грн. до 211554 млн. грн., або на -47739 млн. грн., або на -18,41%, у т.ч. за рахунок статутного капіталу – скорочення із 481535 млн. грн. до 406196 млн. грн., або на -75339 млн. грн. (на -15,65%).

5. Основу активів банківських установ України становлять кредити, надані клієнтам, проте їх частка скоротилася із 53,79% до 50,49%, або на -3,29%, у т.ч. основу кредитного портфеля становлять кредити СГД, проте їх частка скоротилася з 40,11% до 38,59%, або на -1,52%, частка ФО є меншою і зменшилася із 12,32% до 10,65%, або на -1,67%.

6. У 2022 році знизилася достатність власного Капіталу, частка якого скоротилася з 12,76% до 9,76%, або на -3,00%, у т.ч. за рахунок статутного капіталу - із 23,70% до 18,74, або на -4,96%. Зобов'язання банків *в ІВ* зросли з 31,84% до 34,49%, або на 2,65%. Основу ресурсної бази становлять Кошти СГД, які скоротилися з 36,80% до 36,51%, або на -0,29%, а також кошти ФО, які зросли з 35,11% до 39,73%, або на 4,61%.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ (на прикладі КБ «Приватбанк»)

2.1. Фінансово-економічний паспорт КБ «Приватбанк»

Публічне акціонерне товариство Комерційний банк «Приватбанк» має скорочену назву ПАТ КБ «Приватбанк». Це перший великий банк нової хвилі, створений не на базі пострадянських банків, який зареєстрований 19.03.1992 і отримав свідоцтво про державну реєстрацію - Серія А 01 № 054809. Головний офіс банку зареєстрований у м. Дніпро Дніпропетровської області. Розмір статутного капіталу банку перевищує 206 млрд. грн., а середня кількість працівників становить майже 22,7 тис. осіб. ПАТ КБ «Приватбанк» є одним з найбільших роботодавців України, його соціальна відповідальність виявляється у формуванні звітності зі сталого розвитку, прийомі на роботу інвалідів у кількості 4% від загальної чисельності співробітників, забезпеченні безперервного підвищення кваліфікації робітників, створенні у 2003 році Корпоративного Університету, діяльність якого надає проводити навчання протягом життя і роботи працівників в банку.

У рамках КВЕД 64.19, 66.19, 66.12 ПАТ КБ «Приватбанк» здійснює грошове посередництво, допоміжну діяльність у сфері фінансових послуг (крім страхування та пенсійного забезпечення), посередництво за договорами по цінних паперах.

Пруденційний нагляд за діяльністю ПАТ КБ «Приватбанк» здійснює НБУ - орган державної влади, що має ЄДР 00032106 і розташований за адресою: 01601, м. Київ, вул. Інститутська, 9, тел. (044) 253-01-80.

ПАТ КБ «Приватбанк» має кореспондентські відносини з іншими банківськими установами, за поточним рахунком у національній валюті він обслуговується у НБУ, а за поточним рахунком у іноземній валюті – в

американському банку *JP Morgan Chase Bank*, центральний офіс якого знаходиться в м. Нью-Йорк.

Розрахунки проводяться через ПАТ «Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках», що має ЄДР 35917889, розташовано за адресою: 04107, м. Київ, вул. Тропініна, 7-Г, має ліцензію НКЦПФР АЕ 263463 і телефони (044) 585-42-42, (044) 481-00-99. У процесі здійснення професійної діяльності на фондовому ринку (клірингова діяльність) установа надає послуги з проведення грошових розрахунків за правочинами щодо ЦП та інших фінансових інструментів, вчинених на фондовій біржі та поза фондовою біржею, якщо проводяться розрахунки за принципом «поставка ЦП проти оплати».

Після приватизації банку наприкінці 2016 року 100% акцій статутного капіталу банку належить державі в особі МФУ, що знаходиться за адресою: 01008, м. Київ, вул. Грушевського, буд. 12/2, ІН 00013480).

ПАТ КБ «Приватбанк» є правонаступником всіх прав та зобов'язань ЗАТ «ПриватБанк», який, в свою чергу, є правонаступником прав та обов'язків ТОВ КБ «ПриватБанк». Держава набула права власності на 100% акцій Банку 21.12.2016 відповідно до статті 411 Закону України «Про систему гарантування депозитів фізичних осіб» [56] та Постанови КМУ від 18.12.2016 № 961 «Деякі питання забезпечення стабільності фінансової системи».

28.12.2016 Наказом МФУ, як єдиного акціонера, прийнято рішення про збільшення статутного капіталу на суму 116799998,0 тис. грн. шляхом приватного розміщення акцій додаткової емісії, які було розміщено в повному обсязі і затверджено відповідний звіт (табл. 2.1).

10.07.2017 Наказом МФУ, як єдиного акціонера, прийнято рішення про збільшення статутного капіталу на суму 38564995,0 тис. грн. шляхом приватного розміщення акцій додаткової емісії. Загальна номінальна вартість фактично розміщених акцій, на яку збільшився статутний капітал, була меншою порівняно із запланованим обсягом - 22499995,0 тис. грн., що становило 58,34% порівняно з планом.

Таблиця 2.1

Інформація про випуски акцій ПАТ КБ «Приватбанк»

Дата реєстрації випуску	Номер свідоцтва про реєстрацію випуску	Орган реєстрації випуску	Міжнародний ІН	Тип цінного паперу	Форма існування та форма випуску	Номінальна вартість акцій (грн.)	Кількість акцій (штук)	Загальна номінальна вартість (грн.)	Частка у статутному капіталі (у відсотках)
28.12.2016	126/1/2016	НКЦПФР	Національна комісія	Акція проста бездокументарна іменна	Бездокументарні іменні	280	597195532	167494748960	100
10.07.2017	77/12017	НКЦПФР	UA4000121388	Акція проста бездокументарна іменна	Бездокументарні іменні	280	678552657	189994743960	58.34
22.12.2017	115/1/2017	НКЦПФР	UA4000121388	Акція проста бездокументарна іменна	Бездокументарні іменні	280	735927657	206059743960	100

Джерело: звіт про корпоративне управління

12.10.2017 НКЦПФР зареєстровано звіт про результати приватного розміщення акцій банку та видано свідоцтво про реєстрацію випуску. 22.12.2017 Наказом МФУ, як єдиного акціонера, прийнято рішення про збільшення статутного капіталу на суму 16065,0 млн. грн. шляхом приватного розміщення акцій додаткової емісії, яке відбулося в повному обсязі, про що затверджено відповідний звіт. В обігу на організованому ринку акції ПАТ КБ «Приватбанк» не перебувають, лістинг вони не проходять.

Держава реалізує свої права власника Банку, а органи управління Банку діють у відповідності до найкращих світових практик корпоративного управління, зокрема: Принципів ОЕРС щодо корпоративного управління в підприємствах з державною власністю (*OECD Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises*), Принципів корпоративного управління в банках Базельського комітету з банківського нагляду (*Corporate governance principles for banks by Basel Committee on Banking Supervision*), Рекомендацій Європейської банківської установи щодо внутрішнього управління (*Guidelines on internal governance by European Banking Authority*). Зазначені міжнародні нормативні акти застосовуються в обсязі, що не суперечить імперативним нормам чинного законодавства України.

Організаційна структура управління ПАТ КБ «Приватбанк», підпорядкованість і принципи взаємодії окремих органів управління, розподіл їх повноважень, компетенцій закріплені в Статуті та положеннях про структурні підрозділи.

ПАТ КБ «Приватбанк» є універсальним банком, що має системну важливість, працює в усіх регіонах України через розгалужену мережу філій та відділень. Стійкість банків до динамічних змін внутрішнього і зовнішнього середовища обумовлює гнучка організаційну структуру управління, яка є однією з найбільш прогресивних як серед вітчизняних і європейських банків за рахунок комбінації провідних світових практик.

ПАТ КБ «Приватбанк» має 24 філії у усіх областях України, значна кількість відділень (2200 одиниць) забезпечує комфортний доступ клієнтів до

банківського обслуговування на всій території країни. Банк має ефективну СВК через: централізацію функцій на рівні Головного офісу; застосування єдиних стандартів функціонування структурних підрозділів, максимальне спрощення процесів та усунення дублювання функцій, підвищення рівня автоматизації банківських операцій та процесів управління, підвищення ефективності взаємодії між бек-офіс, мідл-офіс і фронт-офіс, а також Головним офісом, філіями і відділеннями.

Відповідно до можливостей, наданих статтею 13 Закону України «Про банки і банківську діяльність», ПАТ КБ «Приватбанк» є членом банківської асоціації «Незалежна асоціація банків України» (НАБУ), код ЄДР якої становить 37924657, а адреса: 03150, м.Київ, вул. Велика Васильківська, 72А/96. ПАТ КБ «Приватбанк» є членом професійного об'єднання - Асоціації учасників ринку капіталу та деривативів, яка виконує функції СДР - депозитарна діяльність та торгівля ЦП. ПАТ КБ «Приватбанк» є членом Асоціації «Українські Фондові Торговці» - СДР фондового ринку зі статусом у сфері депозитарної діяльності та діяльності з торгівлі ЦП.

Відповідно до статті 49 Закону України «Про акціонерні товариства» до товариства з одним акціонером не застосовуються положення Закону щодо порядку скликання та проведення загальних зборів акціонерного товариства. Рішення акціонера з питань, що належать до компетенції загальних зборів, оформлюється ним письмово (у формі рішення). Таке рішення МФУ має статус протоколу загальних зборів акціонерного товариства.

Відрахування до ресурсу виплати дивідендів за підсумками діяльності ПАТ КБ «Приватбанк» у 2017-2021 роках не проводилось. Відповідно до Наказу МФУ щодо річних загальних зборів акціонерів від 27.04.2018 № 460 прийнято рішення не здійснювати нарахувань та виплати дивідендів за простими акціями ПАТ КБ «Приватбанк» за результатами діяльності з огляду на фінансовий стан банку. ПАТ КБ «Приватбанк» має тісні ділові зв'язки з контрагентами (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Характеристика контрагентів ПАТ КБ «Приватбанк»

Назва показника	Назва контрагента		
1	2	3	4
	ТОВ «Юридична фірма «ЕВРІС»	ТОВ «АСТЕРС КОНСАЛТ»	III Chrysses Demetriades & Co LLC
Код за ЄДР	41521136	38546868	
Місцезнаходження	01030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 52	03150, м. Київ, вул. А. Барбюса, буд. 40	-, Limassol, 13 Georgiou Karaiskakis Street, 3032
Телефон	+380930180433	044 2306000	357 25 588055
Код КВЕД	69.10 Діяльність у сфері права	69.10 Діяльність у сфері права	
Опис	Юридичні послуги	Юридичні послуги	Юридичні послуги
Назва контрагента	III Antis Triantafyllides & Sons LLC	ТОВ «Ернст енд Янг Аудиторські послуги»	ТОВ «Аудиторська Фірма «ПКФ Аудит-Фінанси»
Код за ЄДР		33306921	34619277
Місцезнаходження	-, 1065 Nicosia, Capital Center, 9th floor, 2-4 Arch. Makarios III	01001, м. Київ, Хрещатик, 19а	01054, м. Кмів, вулиця О. Гончара, будинок 41/літ. «а»/, 3 Поверх
Міжміський код та телефон	357 22 670 670	+380444903000	+380445012531
Код КВЕД		69.20 Діяльність у сфері бухгалтерського обліку й аудиту; консультування з питань оподаткування	69.20 Діяльність у сфері бухгалтерського обліку й аудиту; консультування з питань оподаткування
Опис	Юридичні послуги	Аудит річної фінансової звітності Банківської установи	Огляд квартальної фінансової звітності Банківської установи
	III Fitch Ratings CIS Ltd	III Standard and Poor's Credit Market Services Europe Limited	ТОВ «Рейтингове агентство «Стандарт-Рейтинг»
Код за ЄДР			37413337
Місцезнаходження	E14 5, London, 30 North Colonnade		04071, м. Київ, вул. Верхній Вал, буд. 4-А, Літера А
Телефон	+44 20 3530 1000	+7 495 783 4000	(044) 383-59-64
Код КВЕД			Рейтингове агентство

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4
Опис	Присвоєння та спостереження за кредитними рейтингами емітента.	Присвоєння та спостереження за кредитними рейтингами емітента.	Надання рейтингових послуг, визначення кредитного рейтингу банку
Назва контрагента	ІІІ Moody's Investors Service Limited, Russian Branch	ІІІ White & Case LLP	ІІІ AlixPartners Services UK LLP
Код за ЄДР			
Місцезнаходження		-, London EC2N 1DW, 5 Old Broad Street	-, London EC4A 3BF, 6 New Street Square
Телефон	+44 20 7772 5454	44 20 7532 1000	44 20 7098 7400
Код КВЕД			
Опис	Присвоєння та спостереження за кредитними рейтингами	Reistration No. GB 244 1469 69 Консультаційні послуги	Реєстраційний код ОС397453 Консультаційні послуги
	ІІІ Hogan Lovells International LLP	Адвокатське об'єднання «Юридична фірма «ЕКВО»	ІІІ Kroll Assoiates U.K. Limited
Код за ЄДР		40832624	
Місцезнаходження	-, London EC21A 2FG, Atlantic House, Holborn	04053, м. Київ, пров. Бехтеревський, 4 А, н/п №19	-, London EC4A 4AB, Nexus Place, 25 Farringdon Street
Телефон	44 20 7296 2001	044 4909100	44 20 7029 5000
Код КВЕД		69.10 Діяльність у сфері права	
Опис	Реєстраційний номер ОС323639. Юридичні послуги	Юридичні послуги	Company No. 02020412 Консультаційні послуги
	ІІІ Quinn Emanuel Urquhart & Sullivan UK LLP	ПрАТ «СК «Інгосстрах»	ТОВ «СК «АХА Страхування Життя»
Код за ЄДР		33248430	35692536
Місцезнаходження	-, London WC1V 6LJ, 90 High Holborn	49100, м. Дніпро, Узвіз Кодацький, будинок 2	04070, м. Київ, вул.Іллінська, буд.8
Телефон	44 20 7653 2000	+38 (056) 7199046	(044) 390-72-86
Код КВЕД		65.12 Інші види страхування, крім страхування життя 66.21 Оцінювання ризиків та завданої шкоди 66.29 Інша допоміжна діяльність у сфері страхування та пенсійного забезпечення	Страхова діяльність

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4
Опис	Реєстраційний код ОС337278 Консультаційні послуги	Страхова діяльність у формі добровільного страхування кредитів (у тому числі відповідальності позичальника за непогашення кредиту)	страхування від нещасних випадків; страхування здоров'я на випадок хвороби.
	ПрАТ «СК «Провідна»	ПрАТ «СК «Уніка»	ПАТ «СК «Універсальна»
Код за ЄДР	14360570	20033533	20113829
Місцезнаходження	03049, м. Київ, пров.Повітрофлотський пр., 25	01032, м. Київ, вул. Саксаганського, буд. 70-А	01133, м. Київ, бул. Лесі Українки, 9
Телефон	0 800 30 10 30		+380 (44) 281 61 50/55
Код КВЕД	Страхова діяльність	Страхова діяльність	Страхова діяльність
Опис	Здійснення страхування відповідальності перед третіми особами; страхування майна; страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ; Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів	Страхування наземного транспорту (крім залізничного)	Особисте страхування працівників відомчої (крім тих, які працюють в установах і організаціях, що фінансуються з Державного бюджету України) та сільської пожежної охорони і членів добровільних пожежних дружин (команд)
Назва контрагента	ПрАТ «СК «Гас»	ПАТ «Національний депозитарій України»	ДУ «Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України»
Код за ЄДР	30115243	30370711	21676262
Місцезнаходження	03062, м. Київ, пр-т Перемоги, 65	04071, м. Київ, вул Київ Нижній Вал, 17/8	03680, м. Київ, вул. Антоновича, 51, оф. 1206
Міжміський код та телефон	+38(044) 536-00-20	(044) 591-04-00	(044) 498-38-15
Код КВЕД	Страхова діяльність	Депозитарна діяльність Центрального депозитарію ЦП	Організаційне, технічне та ресурсне забезпечення реалізації повноважень НКЦПФР в сфері розкриття інформації на ринку ЦП

Закінчення табл. 2.2

1	2	3	4
Опис	Здійснення страхування наземного транспорту (крім залізничного)	Послуги, пов'язані із провадженням депозитарної діяльності, операції у системі депозитарного обліку, контроль за депозитарними установами, регулювання відносини, що виникають в процесі провадження депозитарної діяльності	Послуга з інформаційно-технічної підтримки.

Джерело: звіт про корпоративне управління

Юридичні послуги Банку надають ТОВ «Юридична фірма «ЕВРІС», ТОВ «АСТЕРС КОНСАЛТ», ІІ *Chryses's Dimitriades & Co LLC*, ІІ *Hogan Lovells International LLP*, Адвокатське об'єднання «Юридична фірма «ЕКВО», ІІ *Kroll Assonates U.K. Limited*. Аудит діяльності ПАТ КБ «Приватбанк» і надання бухгалтерських послуг здійснюють ТОВ «Ернст енд Янг Аудиторські послуги», ТОВ «Аудиторська Фірма «ПКФ Аудит-Фінанси». Присвоєння та спостереження за кредитними рейтингами ПАТ КБ «Приватбанк» здійснюють ІІ *Fitch Ratings CIS Ltd*, ІІ *Standard and Poor's Credit Market Services Europe Limited*, ТОВ «Рейтингове агентство «Стандарт-Рейтинг», ІІ *Moody's Investors Service Limited, Russian Branch*. Консультаційні послуги ПАТ КБ «Приватбанк» надають ІІ *White & Case LLP*, ІІ *AlixPartners Services UK LLP*.

У процесі страхування банківських операцій ПАТ КБ «Приватбанк» співпрацює з такими страховими компаніями: ПрАТ «СК «Провідна», ПрАТ «СК «Уніка», ПАТ «СК «Універсальна», ПрАТ «СК «Тас». Здійснюючи операції на фондовому ринку, ПАТ КБ «Приватбанк» співпрацює з ПАТ «Національний депозитарій України», а також із ДУ «Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України».

Для здійснення операційної діяльності і виконання ліцензійних вимог банк володіє основними засобами (табл. 2.3). Протягом 2021 року вартість основних засобів скоротилася на 1288450 тис. грн., або на 26,20%, передусім за рахунок основних засобів невиробничого призначення (на 734573 тис. грн., або на 55,91%). Слід зазначити, що також скоротилася вартість усіх без виключення груп основних засобів виробничого призначення: будівлі та споруди – на 12,56%, машини та обладнання – на 11,70%, транспортні засоби – на 27,41%, інші - на 28,64%. У структурі основних засобів найбільша питома вага приходить на основні засоби виробничого характеру, частка яких зросла з 73,28% до 84,03%, у т.ч. питома вага будівель та споруд зросла з 36,44% до 43,17%, або на 6,74%, машин та обладнання – із 22,73% до 27,20%, або на 4,47%. Частка транспортних засобів скоротилася із 1,20 до 1,18, або на 0,02%.

Таблиця 2.3

Склад і структура власних основних засобів ПАТ КБ «Приватбанк» за залишковою вартістю

Найменування основних засобів	Вартість, тис. грн.		Абс. приріст, тис. грн.	Темп приросту, %	Структура, всього (%)		
	01.01.2021	01.01.2022			01.01.2021	01.01.2022	зміна
1. Виробничого призначення:	3603381	3049504	-553877	-15,37	73,28	84,03	10,76
будівлі та споруди	1791637	1566598	-225039	-12,56	36,44	43,17	6,74
машини та обладнання	1117782	986946	-130836	-11,70	22,73	27,20	4,47
транспортні засоби	58911	42761	-16150	-27,41	1,20	1,18	-0,02
інші	635051	453199	-181852	-28,64	12,91	12,49	-0,43
2. Невиробничого призначення:	1313933	579360	-734573	-55,91	26,72	15,97	-10,76
будівлі та споруди	1313933	579360	-734573	-55,91	26,72	15,97	-10,76
Усього	4917314	3628864	-1288450	-26,20	100,00	100,00	0,00

Джерело: власні розрахунки

2.2. Аналіз власних ресурсів банківської установи

Станом на 01.09.2022 власний капітал КБ «Приватбанк» становить 79512501 тис. грн., у т.ч. непокритий збиток -143087564 тис. грн.(табл. 2.4)

Таблиця 2.4

Склад і структура капіталу КБ «Приватбанк» станом на 01.09.2022

Статутний капітал	Емісійні різниці	Резервні та інші фонди банку	Резерви переоцінки	непокритий збиток	Усього власного капіталу
Тис. грн.					
206059744	22690	9696019	6821612	-143087564	79512501
Структура, %					
259,15	0,03	12,19	8,58	-179,96	100,00

Джерело: власні розрахунки

Основна питома вага у структурі капіталу приходить на статутний капітал (259,15%) та на непокриті збитки (-179,96%).

Протягом 2018-2021 років вартість активів зросла у 1,183 разів (табл. 2.5), із 492 до 582 млрд. грн..

Таблиця 2.5

Загальні активи банків, млрд грн

Дата	Державні	Іноземні	Приватні	Приват-Банк	Питома вага ПриватБанк у активах державних банків, %
31.12.2017	601	547	208	492	45,01
31.12.2018	616	544	226	525	46,01
31.12.2019	645	539	246	552	46,12
31.12.2020	666	637	336	566	45,94
31.12.2021	591	709	476	583	49,66
31.03.2022	583	625	463	582	49,96
Темп росту, разів	0,97	1,14	2,23	1,18	

Джерело: власні розрахунки

Питома вага ПриватБанку у активах державних банків зростає з 45,01% до 49,96%. Темпи зростання активів приватних банків є вищими (рис. 2.1), а саме 2,23 рази.

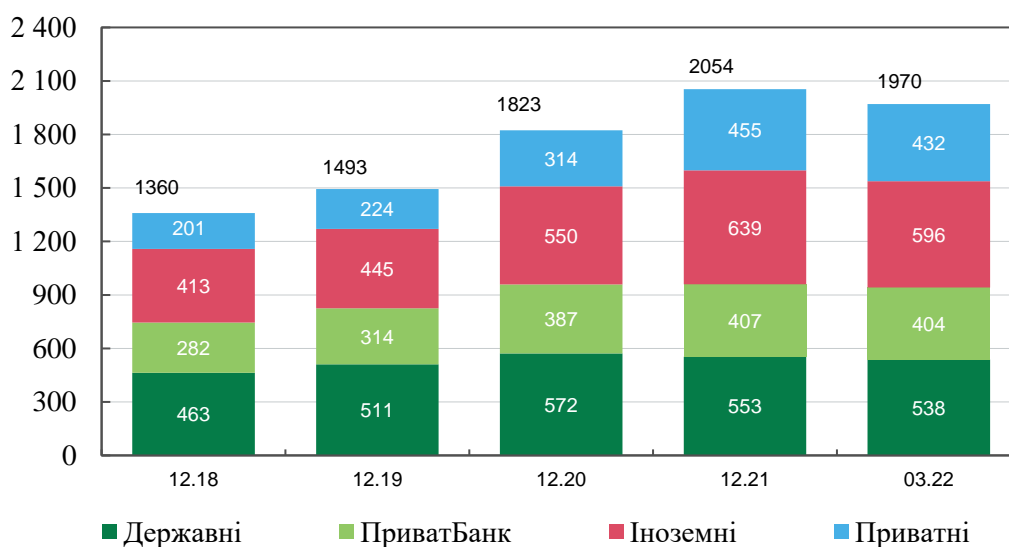

Рис. 2.1 - Чисті активи за групами банків, млрд грн

Джерело: власні розрахунки

Протягом 2018-2021 років частка ПриватБанку у чистих активах за групами банків (табл. 2.6) зростає з 19,4% до 20,5%.

Таблиця 2.6

Розподіл чистих активів за групами банків, %				
Дата	Державні	Іноземні	Приватні	ПриватБанк
31.12.2017	35,5	31,1	14,0	19,4
31.12.2018	34,0	30,4	14,8	20,7
31.12.2019	34,2	29,8	15,0	21,0
31.12.2020	31,4	30,2	17,2	21,2
31.12.2021	26,9	31,1	22,1	19,8
31.03.2022	27,3	30,2	21,9	20,5

Джерело: власні розрахунки

Зростання активів відбулося за рахунок кредитів СГД і ФО в національній валюті (рис. 2.2-2.3).

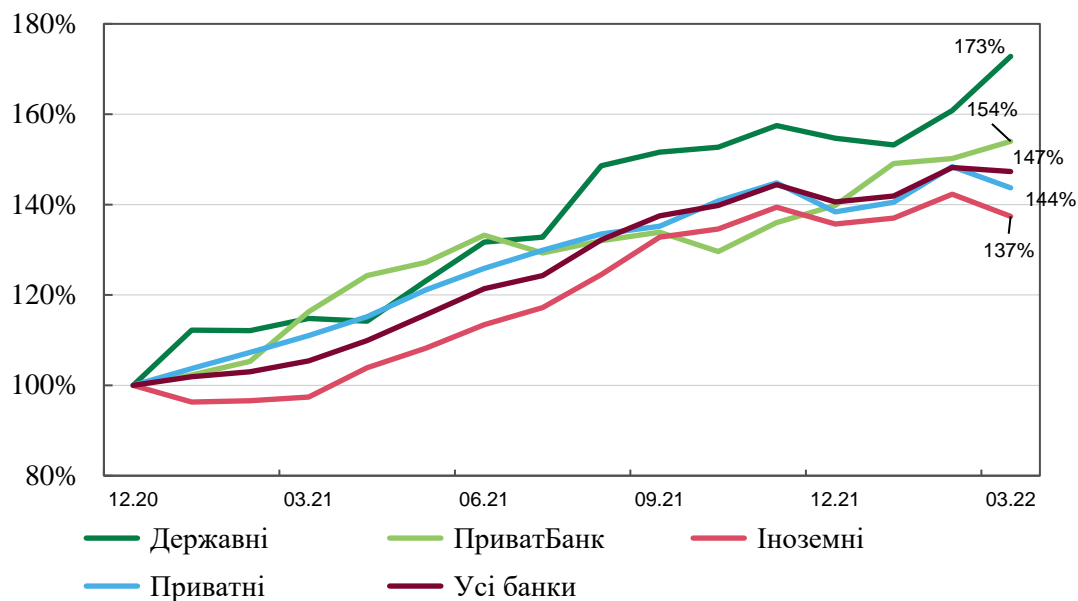

Рис. 2.2 - Чисті кредити СГД в національній валюті, 2020 = 100%

Джерело: власні розрахунки

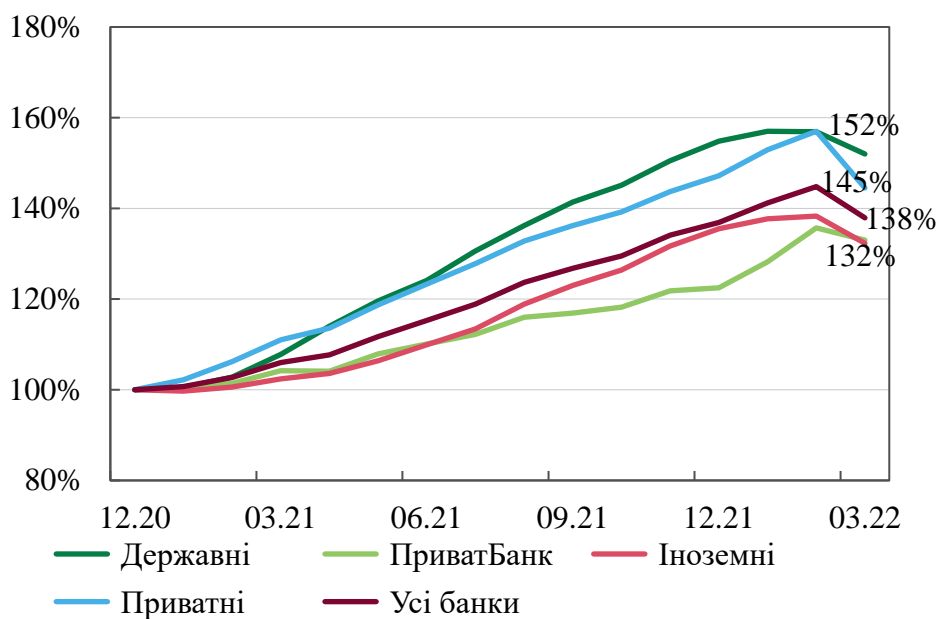

Рис. 2.3 - Чисті кредити ФО у національній валюті, 2020 = 100%

Джерело: власні розрахунки

Таким чином, позитивними ознаками діяльності банку є потужне зростання його активних операцій, вадами – значний обсяг непокритих збитків у балансі.

2.3. Оцінка залучених і запозичених ресурсів банківської установи

Залучення коштів клієнтів здійснюється окремими структурними підрозділами ПриватБанк (табл. 2.7), кількість яких скоротилася з 2,0 тис. од. до 1,5 тис. од.

Таблиця 2.7

Кількість структурних підрозділів банків, тис. од.

Банки	Дати				
	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020	31.12.2021	31.03.2022
Державні	2,9	2,6	2,2	1,9	1,8
Іноземні	1,8	1,6	1,5	1,4	1,3
Приватні	1,8	1,8	1,8	1,9	1,9
ПриватБанк	2,0	1,9	1,7	1,5	1,5
Разом	8,5	8,0	7,1	6,7	6,5
Питома вага ПриватБанк, %	23,53	23,75	23,94	22,39	23,08

Джерело: власні розрахунки

Питома вага ПриватБанк у загальній кількості структурних підрозділів банків скоротилася незначно – із 23,53% до 23,08%. Протягом 2018-2021 років обсяг зобов'язань ПриватБанк збільшився з 234 до 363 млрд. грн., або у 1,55 разів (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Склад і структура зобов'язань за групами банків, млрд грн

Дата	Державні	Іноземні	Приватні	Приват-Банк	Питома вага ПриватБанк у зобов'язаннях державних банків, %
31.12.2017	423	357	159	234	35,62
31.12.2018	430	353	172	251	36,86
31.12.2019	474	372	188	260	35,42
31.12.2020	531	472	276	334	38,61
31.12.2021	507	546	405	341	40,21
31.03.2022	496	522	380	363	42,26
Темп росту, разів	1,17	1,46	2,39	1,55	

Джерело: власні розрахунки

Питома вага ПриватБанк у зобов'язаннях державних банків зростає з 35,62% до 42,26% (рис. 2.4).

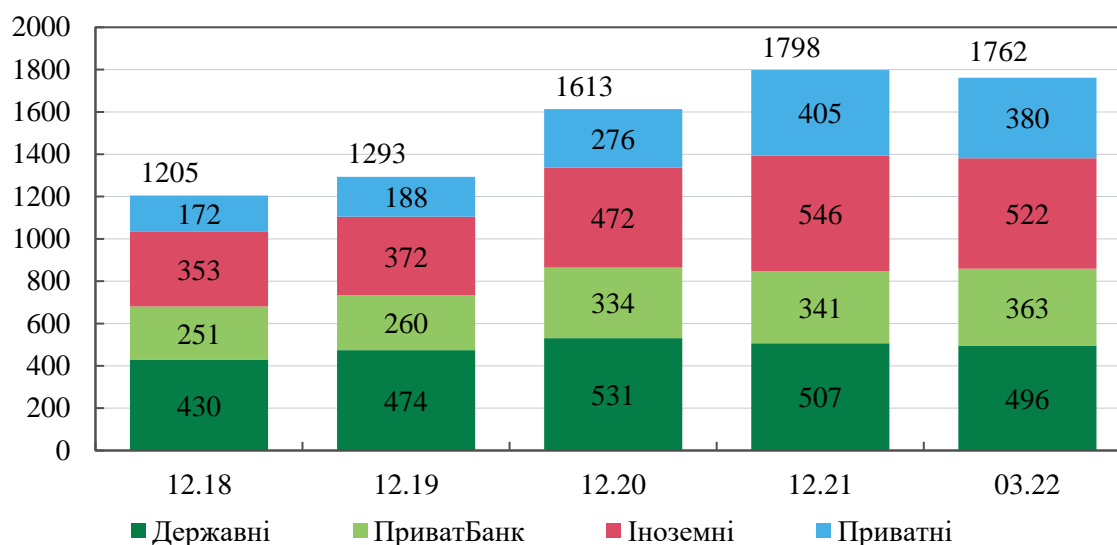

Рис. 2.4 - Структура зобов'язань за групами банків, млрд грн

Джерело: власні розрахунки

Частка ПриватБанк у депозитах фізичних осіб за групами банків скоротилася з 35,5% до 32,8% (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Розподіл депозитів фізичних осіб за групами банків

Дата	Державні	Іноземні	Приватні	ПриватБанк
31.12.2017	27,0	24,2	13,3	35,5
31.12.2018	28,2	22,2	14,3	35,3
31.12.2019	28,4	23,0	15,4	33,2
31.12.2020	27,1	23,3	16,4	33,1
31.12.2021	24,3	25,0	19,5	31,2
31.03.2022	23,1	24,5	19,6	32,8

Джерело: власні розрахунки

Кошти на вимогу СГД відображаються на синтетичному рахунку 2600, на вимогу ФО – на 2620, суб'єктів незалежної професійної діяльності – 2621, НФУ – 2650 (табл. 2.9). Для відображення транзитних операціями через банкомат слугує рахунок 2920, з платіжними картками – 2924.

Таблиця 2.9

Відображення залучених коштів в оборотно-сальдовому балансі КБ «Приватбанк»

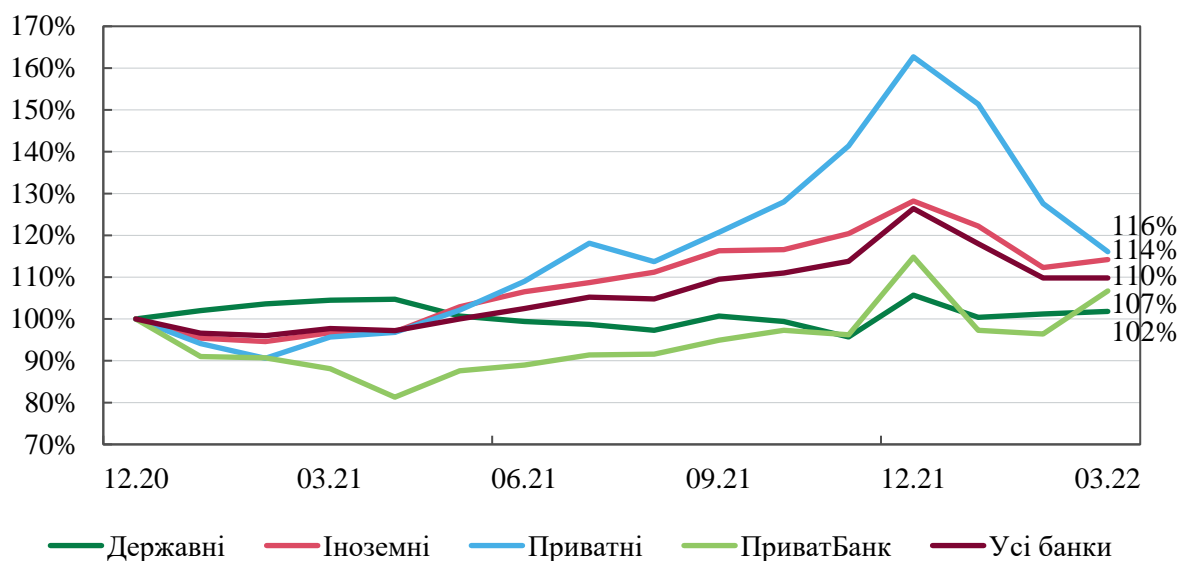
Рахунок	Назва рахунку	А/ П	Оборот за дебетом			Оборот за кредитом			Сальдо		
			усього	НВ	ІВ	усього	НВ	ІВ	усього	НВ	ІВ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2600	Кошти на вимогу СГД	А	274728776	252492217	22236559	274459045	251117638	23341407	886175	886173	3
2607	Нараховані доходи за кредитами овердрафт, що надані СГД	А	14880	14880	0	12969	12969	0	10318	10318	0
2609	Резерв за коштами на вимогу СГД	П	309945	309942	3	342596	342594	3	-348834	-348832	-3
Група 260 - Усього			275053601	252817039	22236562	274814611	251473201	23341410	547660	547660	0
2620	Кошти на вимогу ФО	А	498208171	474015993	24192178	504765750	479601594	25164155	32	32	0
2621	Кошти на вимогу суб'єктів незалежної професійної діяльності	А	92622	92049	573	107922	107353	568	0	0	0
2627	Нараховані доходи за кредитами овердрафт ФО	А	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2629	Резерв за коштами на вимогу	П	0	0	0	3	3	0	-3	-3	0
Група 262 - Усього			498300794	474108042	24192751	504873674	479708950	25164724	29	29	0
2650	Кошти на вимогу НФУ	А	5012232	4996952	15281	4843846	4836329	7517	0	0	0
Група 265 - Усього			5012232	4996952	15281	4843846	4836329	7517	0	0	0
			778366627	731922033	46444594	784532130	736018479	48513651	547689	547689	0

Закінчення табл. 2.9

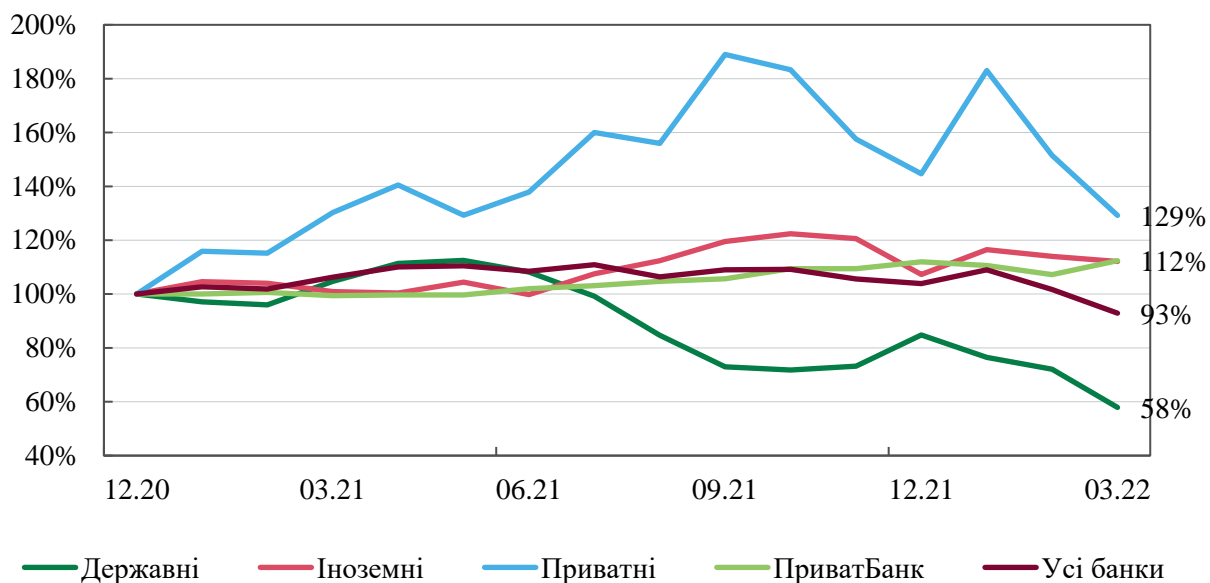
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2809	Інша ДЗ за операціями з клієнтами банку	А	9407606	2862957	6544650	9670748	2943817	6726931	9258456	9042329	216 127
Група 280 - Усього			9407606	2862957	6544650	9670748	2943817	6726931	9258456	9042329	216127
2890	Резерви під ДЗ	П	811002	764072	46930	807069	770815	36253	-806403	-770815	-35 588
Група 289 - Усього			811002	764072	46930	807069	770815	36253	-806403	-770815	-35588
			10218608	3627028	6591580	10477816	3714632	6763184	8452053	8271513	180539
	Транзитний рахунок за операціями										
2920	через банкомат	А	267676	247559	20117	336325	316559	19766	71485	27359	44 126
2924	З платіжними картками	А	1951262176	1728078146	223184030	1953885736	1732767517	221118220	4720538	4123655	596 882
Група 292 - Усього			1951529852	1728325705	223204146	1954222061	1733084076	221137986	4792023	4151015	641008

Джерело: власні розрахунки

Протягом грудня 2020 року-лютого 2022 року кошти СГД (рис. 2.5) на рахунках КБ «Приватбанк» в національній валюті зросли на 7%, це більше, ніж по системі державних банків (на 2%).

А) національна валюта

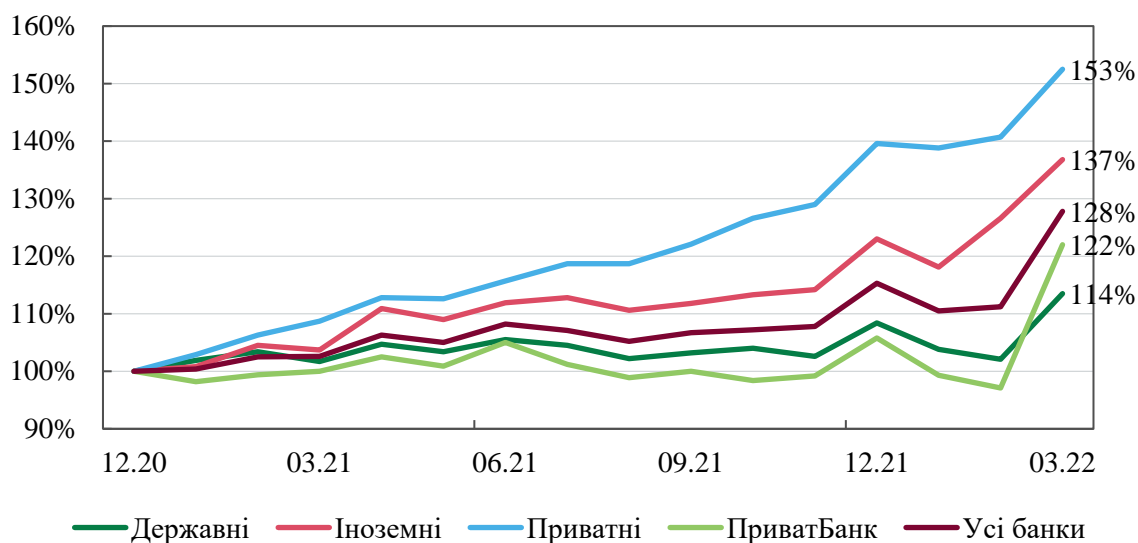
Б) іноземна валюта (в еквіваленті дол. США)

Рис. 2.5 - Кошти СГД за групами банків, 2020 = 100%

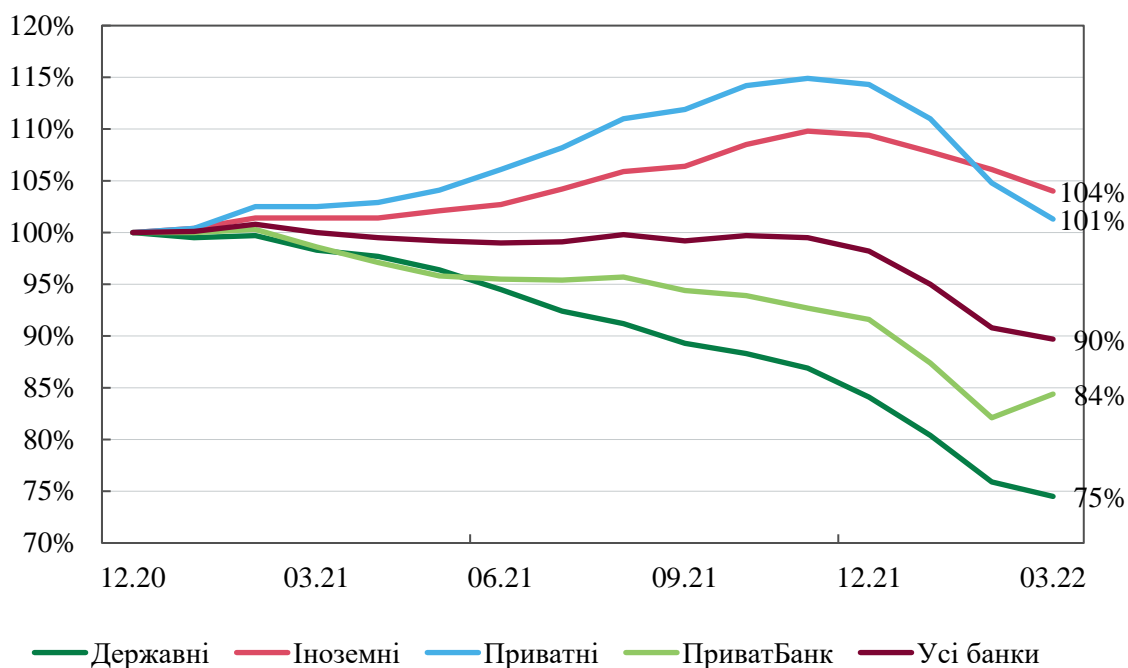
Джерело: власні розрахунки

Кошти СГД (рис. 2.5) на рахунках КБ «Приватбанк» в іноземній валюті зросли на 12%, при цьому по системі державних банків спостерігається скорочення (на 42%).

Протягом грудня 2020 року-лютого 2022 року кошти ФО (рис. 2.6) на рахунках КБ «Приватбанк» в національній валюті зросли на 22%, це більше, ніж по системі державних банків (на 14%).

А) національна валюта

Б) іноземна валюта (в еквіваленті дол. США)

Рис. 2.5 - Кошти СГД за групами банків, 2020 = 100%

Джерело: власні розрахунки

Кошти ФО (рис. 2.6) на рахунках КБ «Приватбанк» в іноземній валюті скоротилися на 16%, при цьому по системі державних банків спостерігається скорочення (на 25%).

Висновки до розділу 2

1. Об'єктом кваліфікаційної роботи є ПАТ КБ «Приватбанк». У рамках КВЕД 64.19, 66.19, 66.12 ПАТ КБ «Приватбанк» здійснює грошове посередництво, допоміжну діяльність у сфері фінансових послуг (крім страхування та пенсійного забезпечення), посередництво за договорами по цінних паперах.

2. Для здійснення операційної діяльності і виконання ліцензійних вимог банк володіє основними засобами. Протягом 2021 року вартість основних засобів скоротилася на 1288450 тис. грн., або на 26,20%, передусім за рахунок основних засобів невиробничого призначення (на 734573 тис. грн., або на 55,91%). Слід зазначити, що також скоротилася вартість усіх без виключення груп основних засобів виробничого призначення: будівлі та споруди – на 12,56%, машини та обладнання – на 11,70%, транспортні засоби – на 27,41%, інші - на 28,64%. У структурі основних засобів найбільша питома вага приходить на основні засоби виробничого характеру, частка яких зросла з 73,28% до 84,03%, у т.ч. питома вага будівель та споруд зросла з 36,44% до 43,17%, або на 6,74%, машин та обладнання – із 22,73% до 27,20%, або на 4,47%. Частка транспортних засобів скоротилася із 1,20% до 1,18%.

3. Станом на 01.09.2022 власний капітал КБ «Приватбанк» становить 79512501 тис. грн., у т.ч. непокритий збиток -143087564 тис. грн. Основна питома вага у структурі капіталу приходить на статутний капітал (259,15%) та на непокриті збитки (-179,96%). Протягом 2018-2021 років вартість активів зросла у 1,183 разів, із 492 до 582 млрд. грн. Питома вага ПриватБанку у активах державних банків зросла з 45,01% до 49,96%. Темпи зростання активів приватних банків є вищими, а саме 2,23 рази.

4. Протягом 2018-2021 років частка ПриватБанк у чистих активах за групами банків зросла з 19,4% до 20,5%. Зростання активів відбулося за рахунок кредитів суб'єктів господарювання і фізичних осіб в національній валюті. Таким чином, позитивними ознаками діяльності банку є потужне зростання його активних операцій, вадами – значний обсяг непокритих збитків у балансі.

5. Залучення коштів клієнтів здійснюється окремими структурними підрозділами ПриватБанк. Питома вага ПриватБанк у загальній кількості структурних підрозділів банків скоротилася незначно – із 23,53% до 23,08%. Протягом 2018-2021 років обсяг зобов'язань ПриватБанк збільшився з 234 до 363 млрд. грн., або у 1,55 разів, кількість яких скоротилася з 2,0 тис. од. до 1,5 тис. од.

6. Питома вага ПриватБанк у зобов'язаннях державних банків зросла з 35,62% до 42,26%. Частка ПриватБанк у депозитах фізичних осіб за групами банків скоротилася з 35,5% до 32,8%. Кошти на вимогу суб'єктів господарювання відображаються на синтетичному рахунку 2600, на вимогу ФО – на 2620, суб'єктів незалежної професійної діяльності – 2621, небанківських фінансових установ – 2650. Для відображення транзитних операціями через банкомат слугує рахунок 2920, з платіжними картками – 2924.

7. Протягом грудня 2020 року-лютого 2022 року кошти суб'єктів господарювання на рахунках КБ «Приватбанк» в національній валюті зросли на 7%, це більше, ніж по системі державних банків, кошти в іноземній валюті зросли на 12%, при цьому по системі державних банків спостерігається скорочення (на 42%).

8. Протягом грудня 2020 року-лютого 2022 року кошти фізичних осіб на рахунках КБ «Приватбанк» в національній валюті зросли на 22%, це більше, ніж по системі державних банків (на 14%), в іноземній валюті вони скоротилися на 16%, при цьому по системі державних банків спостерігається скорочення (на 25%).

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ

3.1. Удосконалення процентного ціноутворення в банку

Ціноутворення на банківські продукти є одним із пріоритетних питань, банківського менеджменту. З одного боку, ціна – це елемент стимулювання попиту, з іншого, – вона є визначальним фактором довгострокової прибутковості банку. Встановлення ціни на банківські продукти має своє методичне забезпечення, правильне формування якого дає можливість банку досягнути поставлених цілей і включає визначення мети та завдань ціноутворення, оцінку витрат, урахування попиту, аналіз цін конкурентів, вибір методу ціноутворення.

В основі ціноутворення на депозитні продукти лежить УІС. Протягом грудня 2020-березня 2022 УІС за депозитами ФО у доларах США і в національній валюті скоротився (рис. 3.1-3.2).

Рис. 3.1 - УІС за депозитами ФО у доларах США, % річних

Джерело: власні розрахунки

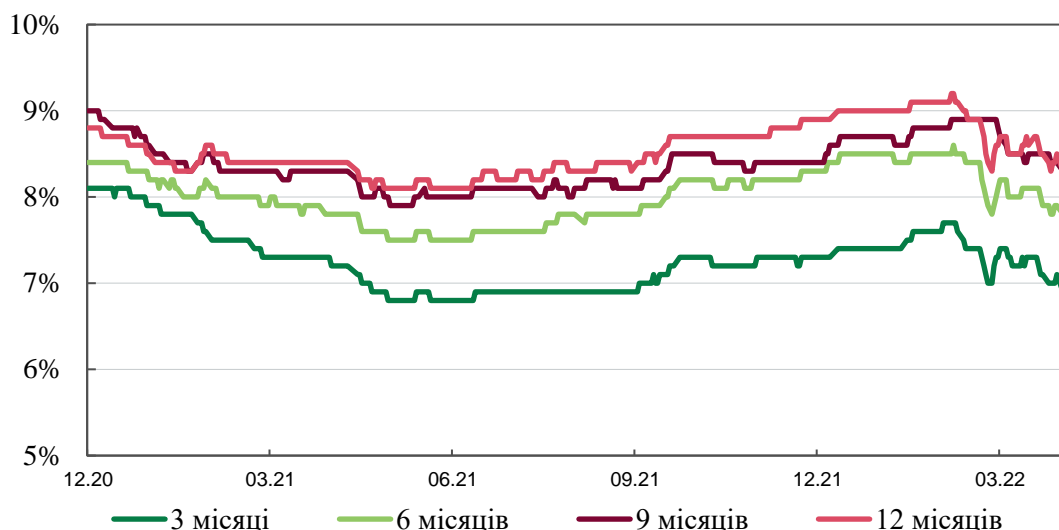

Рис. 3.2 - УІС за депозитами ФО у національній валюті, % річних

Джерело: власні розрахунки

Протягом аналізованого періоду відсоткові ставки за новими кредитами у національній валюті (табл. 3.1) для СГД зросли із 9,2% до 13,1%, по ФО мало місце скорочення – із 30,5% до 23,2%, інтегральна ставка (рис. 3.3) зросла (із 12,5% до 15,5%).

Таблиця 3.1

Відсоткові ставки за новими кредитами у національній валюті, % річних

Дата	Кредити СГД	Кредити ФО	Інтегральна
31.12.2020	9,2%	30,5%	12,5%
31.01.2021	9,1%	31,0%	12,7%
28.02.2021	8,7%	30,4%	12,4%
31.03.2021	8,8%	30,4%	12,5%
30.04.2021	9,0%	30,3%	12,6%
31.05.2021	9,5%	30,1%	13,7%
30.06.2021	9,5%	30,6%	13,6%
31.07.2021	9,5%	30,3%	13,7%
31.08.2021	9,9%	30,3%	14,0%
30.09.2021	9,6%	30,2%	13,3%
31.10.2021	9,8%	30,3%	13,5%
30.11.2021	9,8%	28,8%	13,3%
31.12.2021	10,4%	28,7%	14,4%
31.01.2022	10,6%	29,0%	14,9%
28.02.2022	11,9%	29,7%	15,9%
31.03.2022	13,1%	23,2%	15,5%

Джерело: власні розрахунки

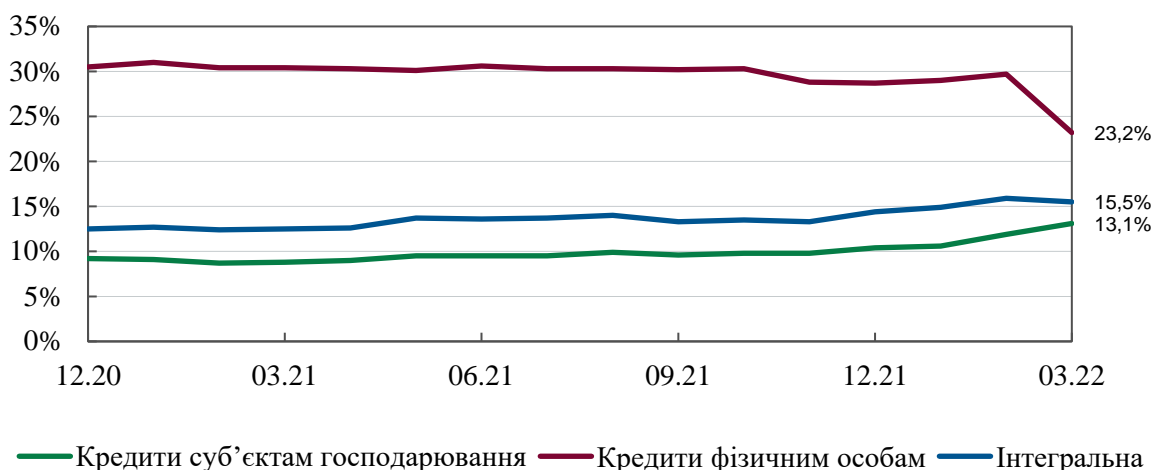

Рис. 3.4 - Відсоткові ставки за новими кредитами у гривнях, % річних

Джерело: власні розрахунки

Облікова ставка НБУ є орієнтиром для встановлення вартості нових депозитів і кредитів у національній валюті, вона знаходиться в інтервалі між ставками для ФО і СГД (рис. 3.5).

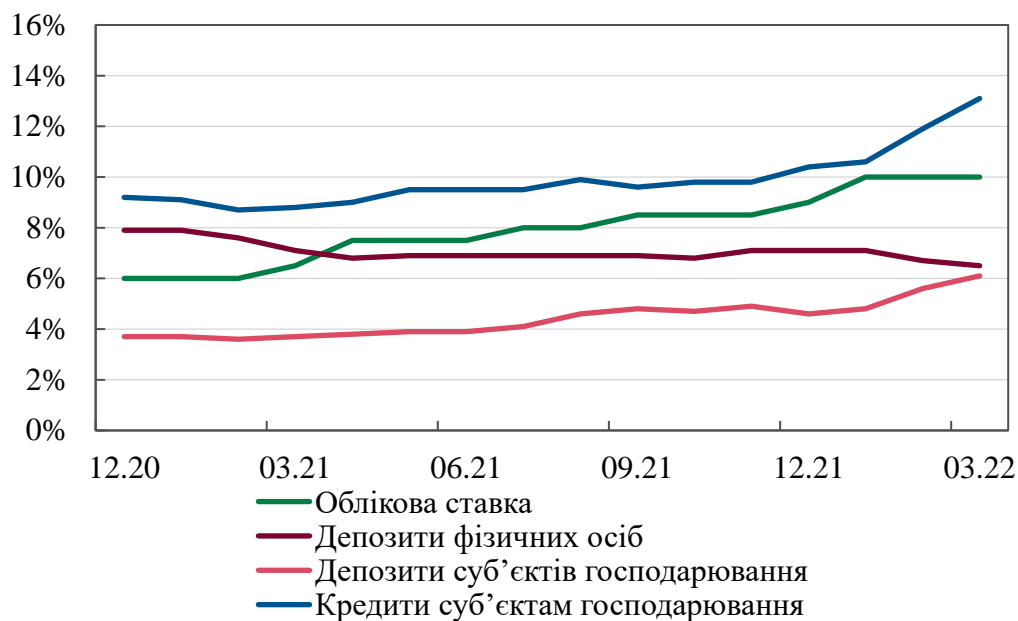

Рис. 3.5 - Облікова ставка НБУ та вартість нових депозитів і кредитів у національній валюті, % річних

Джерело: власні розрахунки

Серед між ставками за новими кредитами і депозитами ФО значно вищий порівняно з СГД (рис. 3.6).

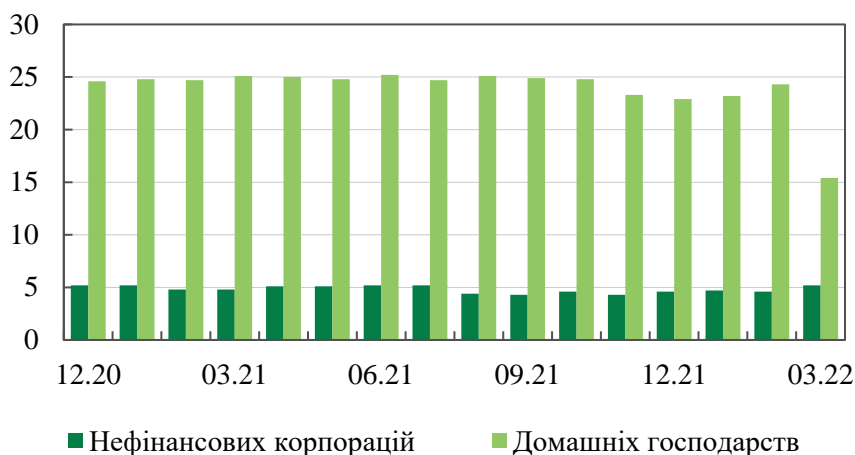

Рис. 3.6 - Спред між ставками за новими кредитами і депозитами, в.п.

Джерело: власні розрахунки

Протягом грудня 2020-березня 2022 відношення чистого процентного доходу до чистих активів ПАТ КБ «Приватбанк» зріс з 5,1% до 6,5%, відношення процентних доходів до чистих активів – із 8,2% до 9,2%, а відношення процентних витрат до чистих активів – скоротилися із 3,1% до 2,7% (рис. 3.7).

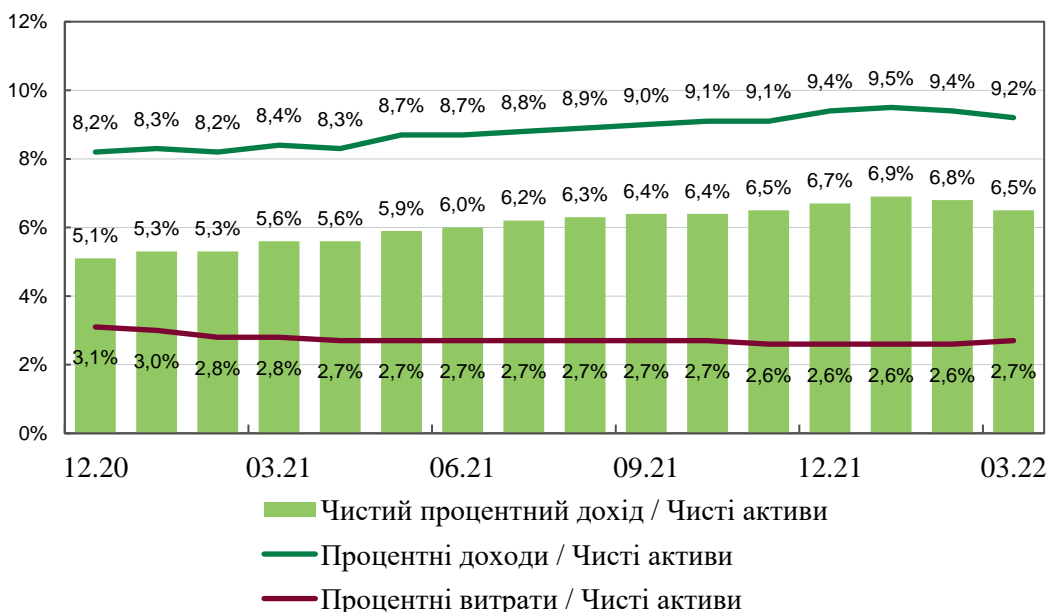

Рис. 3.7 - Процентна маржа банків ПАТ КБ «Приватбанк»

Джерело: власні розрахунки

Основною складовою операційного доходу банків України за період є чистий процентний дохід (рис. 3.8).

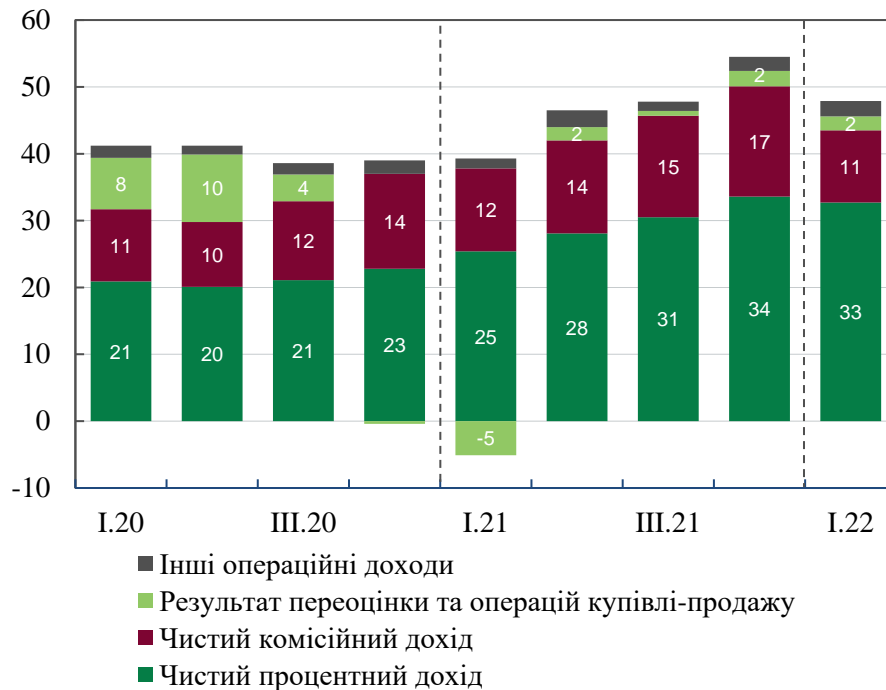

Рис. 3.8 - Складові операційного доходу банків України за період, млрд грн

Джерело: власні розрахунки

Комбінований метод ціноутворення на процентні банківські продукти дозволить акцентувати увагу на сприйнятті процентного банківського продукту клієнтом, що в свою чергу, дозволить банку отримати справедливу винагороду, одночасно задовольняючи очікування клієнта відносно отриманої економічної цінності банківського продукту. Єдиною можливістю пропозиції конкурентоздатного процентного банківського продукту, що може виділити його з поміж альтернативних, є пропозиція банківського продукту, що має додаткові характеристики які мають економічну цінність для клієнта.

3.2. Ризик-орієнтовані механізми використання ресурсів банківської установи

ПАТ КБ «Приватбанк» характеризується високим рівнем непрацюючих активів (рис. 3.9), на нього приходить основна частина непрацюючих активів банківської системи, при цьому рівень непрацюючих кредитів скоротився з 74,0% до 69,3% (рис. 3.10).

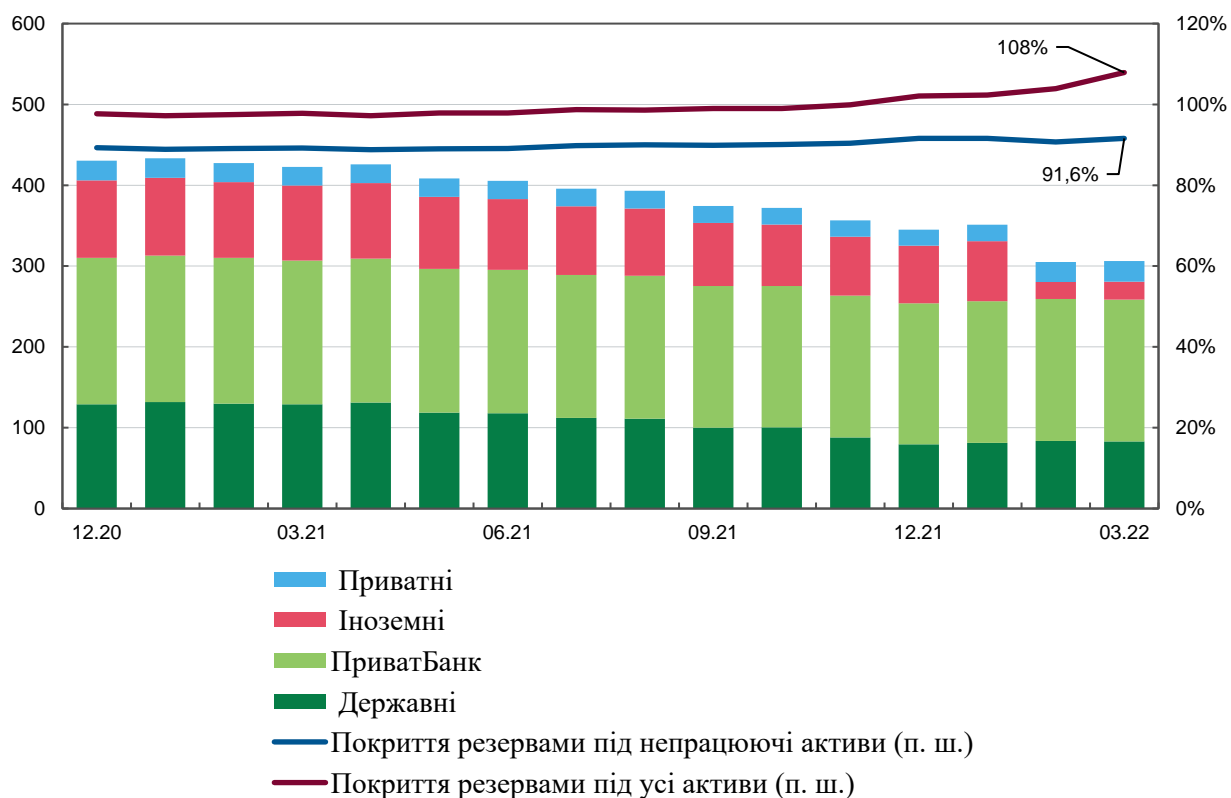

Рис. 3.9 - Обсяг непрацюючих активів (млрд грн) та рівень покриття резервами

Джерело: власні розрахунки

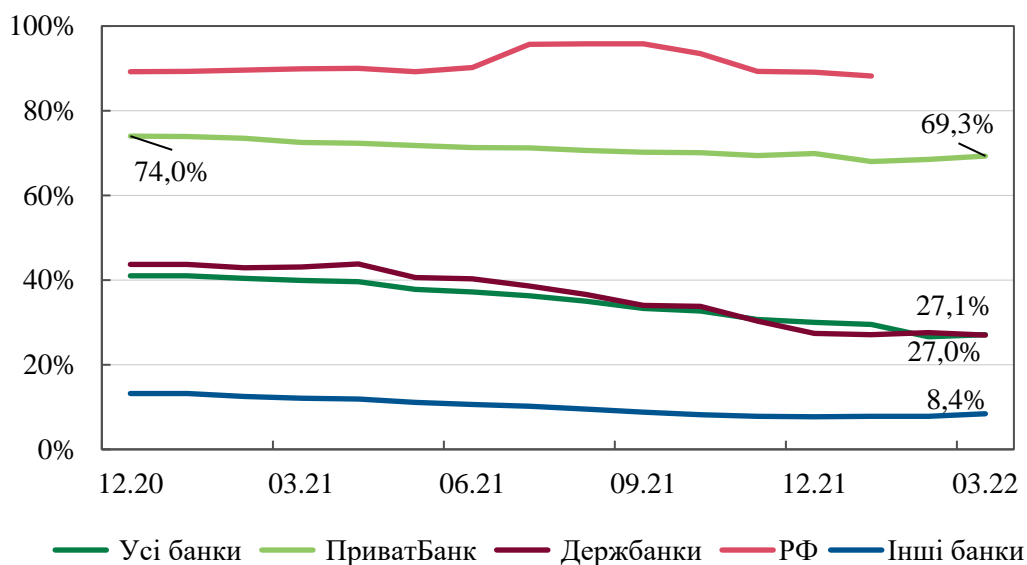

Рис. 3.10 - Частка непрацюючих кредитів у портфелях банків України за групами

Джерело: власні розрахунки

Ще одним показником ризиків діяльності банківської установи (рис. 3.11).

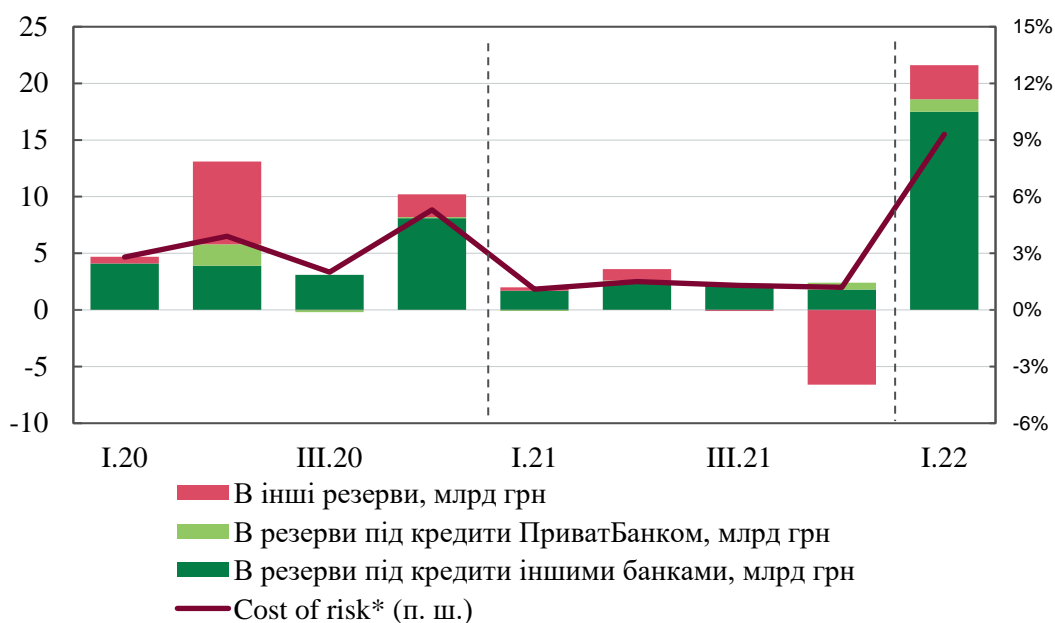

Рис. 3.11 – Відрахування в резерви банківських установ

Джерело: власні розрахунки

Найбільша величина питомої ваги Приватбанку у сформованих резервах (табл. 3.2) по кредитах становила у 2 кв. 2020 року (48,72%) і 4 кв. 2021 року (33,33%).

Таблиця 3.2

Склад і структура відрахування в резерви банківських установ

Квартал	В резерви під кредити, млрд грн		Питома вага Приватбанку, %	В інші резерви, млрд грн
	іншими банками	ПриватБанку		
Q1.20	4,1	0,0	0	0,6
Q2.20	3,9	1,9	48,72	7,3
Q3.20	3,1	-0,2	-6,45	0,0
Q4.20	8,1	0,1	1,23	2,0
Q1.21	1,7	-0,1	-5,88	0,3
Q2.21	2,5	0,1	4,00	1,0
Q3.21	2,2	0,1	4,55	-0,1
Q4.21	1,8	0,6	33,33	-6,6
Q1.22	17,5	1,1	6,29	3,0

Джерело: власні розрахунки

Аудит фінансової звітності ПАТ КБ «Приватбанк» за 2020 рік проводила аудиторська фірма ТОВ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ АУДИТОРСЬКІ ПОСЛУГИ». Висловлена думка аудитора: 02 - із застереженням. Аудит включав виконання процедур, розроблених у відповідь на нашу оцінку ризиків суттєвого викривлення окремої фінансової звітності. В ході аудиту ідентифіковано та оцінено ризики суттєвого викривлення окремої фінансової звітності внаслідок шахрайства чи помилки, розроблено та виконано аудиторські процедури у відповідь на ці ризики, та отримано аудиторські докази, що є достатніми та прийнятними для використання їх як основи для думки аудитора. Ризик невиявлення суттєвого викривлення внаслідок шахрайства є вищим, ніж для викривлення внаслідок помилки, оскільки шахрайство може включати змову, підробку, навмисні пропуски, невірні твердження або нехтування заходами ВК.

СУР в ПриватБанку полягає у своєчасному виявленні, моніторингу, контролі рівня та концентрації ризиків, що виникають у зв'язку з діяльністю ПриватБанку. Основні категорії ризику, що властиві ПриватБанку: Кредитний ризик, Ринковий ризик (фондовий, процентний, валютний), Ризик ліквідності, Операційний ризик, Комплаєнс ризик. Політика ПриватБанку в області СУР дозволяє виявляти та аналізувати перераховані вище типи ризиків, встановлювати ліміти і проводити відповідний моніторинг на постійній основі. ПриватБанк здійснює управління ризиками, спираючись на принципи безперервності, передбачливості і хеджування. Методи і СУР, що використовуються ПриватБанком, постійно удосконалюються, відображаючи зміни умов ринку і продуктів. У СУР приймають участь наступні підрозділи та органи ПриватБанку: Спостережна Рада, Правління ПриватБанку, Кредитний Комітет, Комітет з управління активами та пасивами, Комітет з управління ризиками, Напрямок «Фінанси та рейтинги» (Ризик ліквідності, Процентний ризик), Напрямок «Ризик-менеджмент» (Кредитний ризик), Напрямок «Fraud-менеджмент» (Операційний ризик), Казначейство ПриватБанку (Валютний ризик), Департамент «Compliance» (Комплаєнс ризик), Напрямок

«Credit Collection», Напряма «Служба Безпеки» (в рамках роботи з простроченою заборгованістю), Кредитуючі підрозділи (в межах функції видачі кредитів), Back-office, Напряма ВА (в рамках своїх функцій контролю операцій і встановлених вимог). У рамках СУР приймаються управлінські рішення, спрямовані на отримання доходів при оптимальному рівні збитків на основі проведення кількісного і якісного аналізу кредитного портфеля кожного бізнесу. Основними елементами СУР є: розробка оптимальних процесів прийняття рішень про проведення активної операції, забезпечення зобов'язань, резервування коштів на покриття можливих збитків, лімітування, страхування, формування ефективної цінової політики, диверсифікація кредитного портфеля. Процес прийняття кредитного рішення проводиться в рамках затверджених Наглядовою Радою та Правлінням ПриватБанку лімітів повноважень для Кредитного Комітету та співробітників ПриватБанку. Він здійснює формування резервів на можливі втрати згідно з внутрішньою «Методикою оцінки збитків у відповідності з МСФЗ».

3.3. Удосконалення кодексу корпоративного управління в частині банківських ресурсів

Для зменшення обсягів і рівня непрацюючих кредитів ПАТ КБ «Приватбанк» необхідно створити комплексну та адекватну СВК, що має враховувати специфіку роботи ПриватБанку, встановлені НБУ вимоги. СВК спрямована на забезпечення порядку здійснення і досягнення цілей ВК у ПриватБанку. НР несе відповідальність за організацію та ефективне функціонування СВК в ПриватБанку.

З метою забезпечення ефективності та адекватності створеної ПриватБанком СУР, НР, в тому числі, затверджує декларацію схильності до ризиків ПриватБанку та не рідше одного разу на рік переглядає та здійснює контроль за її дотриманням. НР визначає та затверджує політику СВК в

ПриватБанку та здійснює контроль її дотримання. Правління є відповідальним за реалізацію політики СВК в ПриватБанку.

СВК складається з наступних компонентів: контрольного середовища, оцінки та управління ризиками, притаманними діяльності ПриватБанку, контрольної діяльності в ПриватБанку, контролю за інформаційними потоками та комунікаціями ПриватБанку, моніторингу ефективності СВК ПриватБанку.

ПриватБанк створює та впроваджує СВК, що ґрунтується на розподілі обов'язків між підрозділами із застосуванням моделі трьох ліній захисту, а саме: перша лінія захисту – на рівні бізнес-підрозділів та підрозділів підтримки діяльності ПриватБанку (ініціюють, здійснюють або відображають операції, приймають ризики в процесі своєї діяльності та несуть відповідальність за поточне управління цими ризиками, здійснюють заходи з контролю); друга лінія захисту – на рівні підрозділу з управління ризиками та підрозділу комплаєнс (забезпечують впевненість керівників ПриватБанку, що впроваджені першою лінією захисту заходи з контролю та управління ризиками були розроблені та функціонують належним чином); третя лінія захисту – на рівні підрозділу ВА, який здійснює незалежну оцінку ефективності діяльності першої та другої ліній захисту та загальну оцінку ефективності СВК з урахуванням вимог НБУ.

ПриватБанк забезпечує чіткий розподіл функцій, обов'язків і повноважень працівників підрозділів, які забезпечують функціонування моделі трьох ліній захисту, та про такий розподіл доводить до відома кожного працівника цих підрозділів під підпис.

Підрозділи контролю, якими є підрозділи ПриватБанку з контролю за дотриманням норм (комплаєнс), з управління ризиками та ВА, незалежні від підрозділів підтримки/бізнес підрозділів. Головний ризик-менеджер (CRO) - головна посадова особа ПриватБанку, відповідальна за управління ризиками; Головний комплаєнс-менеджер (CCO) - головна посадова особа ПриватБанку, відповідальна за здійснення контролю за дотриманням норм (комплаєнс).

Підрозділи контролю дотримуються критеріїв незалежності, які визначені в нормативно-правових актах НБУ з питань організації СУР, ВК, а також з питань організації ВА в банках.

Протягом грудня 2020-свчня 2022 ПАТ КБ «Приватбанк» отримував додатні фінансові результати (рис. 3.12), найбільший обсяг прибутку був отриманий у 4 кв. 2021 року.

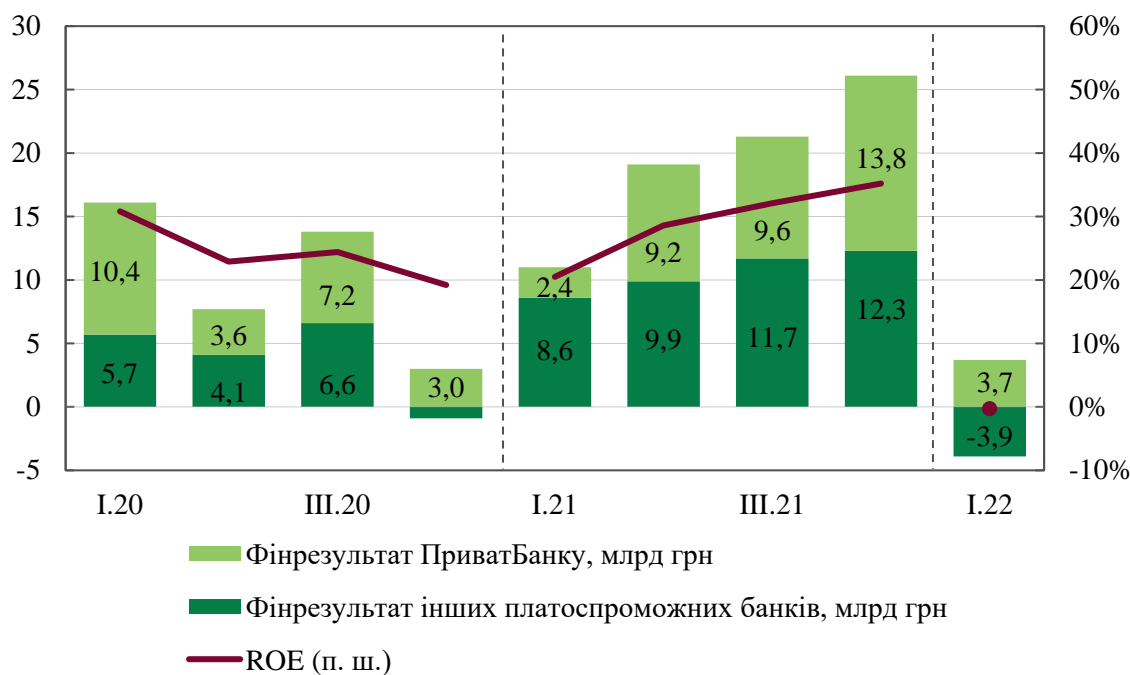

Рис. 3.12 - Фінансовий результат та рентабельність капіталу банків

Джерело: власні розрахунки

Тоді як у грудні 2020 року і січні 2022 року фінансовий результат інших платоспроможних банків був від'ємним.

Висновки до розділу 3

1. В основі ціноутворення на депозитні продукти лежить УІС. Протягом грудня 2020-березня 2022 УІС за депозитами ФО у доларах США і в національній валюті скоротився. Протягом аналізованого періоду відсоткові ставки за новими кредитами у національній валюті для СГД зросли із 9,2% до 13,1%, по ФО мало місце скорочення – із 30,5% до 23,2%, інтегральна ставка

зросла (із 12,5% до 15,5%). Облікова ставка НБУ є орієнтиром для встановлення вартості нових депозитів і кредитів у національній валюті, вона знаходиться в інтервалі між ставками для ФО і СГД.

2. Спред між ставками за новими кредитами і депозитами ФО значно вищий порівняно з СГД. Протягом грудня 2020-березня 2022 відношення чистого процентного доходу до чистих активів ПАТ КБ «Приватбанк» зріс з 5,1% до 6,5%, відношення процентних доходів до чистих активів – із 8,2% до 9,2%, а відношення процентних витрат до чистих активів – скоротилися із 3,1% до 2,7%. Основною складовою операційного доходу банків України за період є чистий процентний дохід.

3. ПАТ КБ «Приватбанк» характеризується високим рівнем непрацюючих активів, на нього приходить основна частина непрацюючих активів банківської системи, при цьому рівень непрацюючих кредитів скоротився з 74,0% до 69,3%. Ще одним показником ризиків діяльності ба Найбільша величина питомої ваги Приватбанку у сформованих резервах по кредитах становила у 2 кв. 2020 року (48,72%) і 4 кв. 2021 року (33,33%). Протягом грудня 2020-свчня 2022 ПАТ КБ «Приватбанк» отримував додатні фінансові результати. найбільший обсяг прибутку був отриманий у 4 кв. 2021 року. Тоді як у грудні 2020 року і січні 2022 року фінансовий результат інших платоспроможних банків був від'ємним.

4. Аудит фінансової звітності ПАТ КБ «Приватбанк» за 2020 рік проводила аудиторська фірма ТОВ «ЕРНСТ ЕНД ЯНГ АУДИТОРСЬКІ ПОСЛУГИ». Висловлена думка аудитора: 02 - із застереженням. Для зменшення обсягів і рівня непрацюючих кредитів ПАТ КБ «Приватбанк» необхідно створити комплексну та адекватну СВК, що має враховувати специфіку роботи ПриватБанку, встановлені НБУ вимоги. СВК спрямована на забезпечення порядку здійснення і досягнення цілей ВК у ПриватБанку. НР несе відповідальність за організацію та ефективне функціонування СВК в ПриватБанку.

ВИСНОВКИ

1. Управління активами та пасивами банківської установи становить сутність банківського менеджменту і становить процес управління балансовими та позабалансовими інструментами з метою оптимізації різниці між отриманими та сплаченими відсотками та рівня ліквідності, тобто спроможності відповідати за зобов'язаннями та фінансувати зростання активів. Управління активами та пасивами банківської установи є найважливішим чинником, який визначає рівень її ліквідності і прибутковості.

2. Сутність управління фінансовими ресурсами полягає у формуванні стратегій і здійсненні заходів, які приводять структуру балансу банківської установи у відповідність з його стратегічними програмами. Існує три основні теорії управління фінансовими ресурсами банківської установи: теорія комерційних кредитів, теорія переміщення, теорія очікуваного доходу.

3. Банківські установи мають розподіляти залучені кошти в різноманітні види активних операцій, не знижуючи прибутковість і ліквідність, керуючись такими методами розміщення ресурсів: метод загального фонду ресурсів, або їх об'єднання; метод розподілення активів (конверсії ресурсів); збалансований підхід до управління ресурсами банківських установ; метод наукового управління ресурсами банківських установ.

4. Протягом 2022 року кількість діючих банків скоротилася з 71 до 67, або на 4 (на 5,63%), з них: з іноземним капіталом – із 33 до 30, або на 3, у т.ч. зі 100% іноземним капіталом – із 23 до 22. Вартість активів зросла з 2032019 млн. грн. до 2167555 млн. грн., або на 135536 млн. грн., або на 6,67%. Питома вага активів в ІВ зросла з 29,98% до 32,08%, або на 2,10%. При цьому вартість капіталу скоротилася з 259293 млн. грн. до 211554 млн. грн., або на -47739 млн. грн., або на -18,41%, у т.ч. за рахунок статутного капіталу – скорочення із 481535 млн. грн. до 406196 млн. грн., або на -75339 млн. грн. (на -15,65%).

5. Основу активів банківських установ України становлять кредити, надані клієнтам, проте їх частка скоротилася із 53,79% до 50,49%, або на -3,29%, у т.ч. основу кредитного портфеля становлять кредити СГД, проте їх частка скоротилася з 40,11% до 38,59%, або на -1,52%, частка ФО є меншою і зменшилася із 12,32% до 10,65%, або на -1,67%.

6. У 2022 році знизилася достатність власного Капіталу, частка якого скоротилася з 12,76% до 9,76%, або на -3,00%, у т.ч. за рахунок статутного капіталу - із 23,70% до 18,74, або на -4,96%. Зобов'язання банків в ІВ зросли з 31,84% до 34,49%, або на 2,65%. Основу ресурсної бази становлять Кошти СГД, які скоротилися з 36,80% до 36,51%, або на -0,29%, а також кошти ФО, які зросли з 35,11% до 39,73%, або на 4,61%.

7. Об'єктом кваліфікаційної роботи є ПАТ КБ «Приватбанк». У рамках КВЕД 64.19, 66.19, 66.12 ПАТ КБ «Приватбанк» здійснює грошове посередництво, допоміжну діяльність у сфері фінансових послуг (крім страхування та пенсійного забезпечення), посередництво за договорами по цінних паперах.

8. Для здійснення операційної діяльності і виконання ліцензійних вимог банк володіє основними засобами. Протягом 2021 року вартість основних засобів скоротилася на 1288450 тис. грн., або на 26,20%, передусім за рахунок основних засобів невиробничого призначення (на 734573 тис. грн., або на 55,91%). Слід зазначити, що також скоротилася вартість усіх без виключення груп основних засобів виробничого призначення: будівлі та споруди – на 12,56%, машини та обладнання – на 11,70%, транспортні засоби – на 27,41%, інші - на 28,64%. У структурі основних засобів найбільша питома вага приходить на основні засоби виробничого характеру, частка яких зросла з 73,28% до 84,03%, у т.ч. питома вага будівель та споруд зросла з 36,44% до 43,17%, або на 6,74%, машин та обладнання – із 22,73% до 27,20%, або на 4,47%. Частка транспортних засобів скоротилася із 1,20% до 1,18%.

9. Станом на 01.09.2022 власний капітал КБ «Приватбанк» становить 79512501 тис. грн., у т.ч. непокритий збиток -143087564 тис. грн. Основна

питома вага у структурі капіталу приходить на статутний капітал (259,15%) та на непокриту збитки (-179,96%). Протягом 2018-2021 років вартість активів зросла у 1,183 разів, із 492 до 582 млрд. грн. Питома вага ПриватБанку у активах державних банків зросла з 45,01% до 49,96%. Темпи зростання активів приватних банків є вищими, а саме 2,23 рази.

10. Протягом 2018-2021 років частка ПриватБанк у чистих активах за групами банків зросла з 19,4% до 20,5%. Зростання активів відбулося за рахунок кредитів суб'єктів господарювання і фізичних осіб в національній валюті. Таким чином, позитивними ознаками діяльності банку є потужне зростання його активних операцій, вадами – значний обсяг непокрытих збитків у балансі.

11. Залучення коштів клієнтів здійснюється окремими структурними підрозділами ПриватБанк. Питома вага ПриватБанк у загальній кількості структурних підрозділів банків скоротилася незначно – із 23,53% до 23,08%. Протягом 2018-2021 років обсяг зобов'язань ПриватБанк збільшився з 234 до 363 млрд. грн., або у 1,55 разів, кількість яких скоротилася з 2,0 тис. од. до 1,5 тис. од.

12. Питома вага ПриватБанк у зобов'язаннях державних банків зросла з 35,62% до 42,26%. Частка ПриватБанк у депозитах фізичних осіб за групами банків скоротилася з 35,5% до 32,8%. Кошти на вимогу суб'єктів господарювання відображаються на синтетичному рахунку 2600, на вимогу ФО – на 2620, суб'єктів незалежної професійної діяльності – 2621, небанківських фінансових установ – 2650. Для відображення транзитних операціями через банкомат слугує рахунок 2920, з платіжними картками – 2924.

13. Протягом грудня 2020 року-лютого 2022 року кошти суб'єктів господарювання на рахунках КБ «Приватбанк» в національній валюті зросли на 7%, це більше, ніж по системі державних банків, кошти в іноземній валюті зросли на 12%, при цьому по системі державних банків спостерігається скорочення (на 42%).

14. Протягом грудня 2020 року-лютого 2022 року кошти фізичних осіб на рахунках КБ «Приватбанк» в національній валюті зросли на 22%, це більше, ніж по системі державних банків (на 14%), в іноземній валюті вони скоротилися на 16%, при цьому по системі державних банків спостерігається скорочення (на 25%).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агрес О. Г., Тимків І. М. Економічна сутність співпраці банків та страхових компаній. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2019. № 3. С. 90-98.
2. Агрес О. Г., Томашевський Ю. М. Bancassurance як вигідна модель співпраці банків і страхових компаній. *Економічний вісник. Серія : Фінанси, облік, оподаткування*. 2020. Вип. 5. С. 13-21.
3. Божко В. П., Карацева І. Ю. Деякі аспекти оптимізації відсоткових платежів при формуванні фінансових ресурсів підприємства за рахунок банківського кредитування. *Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі*. 2008. № 3. С. 25–37.
4. Валєжна М. С. Організація обліку та контролю депозитних операцій банку. *Управління розвитком*. 2013. № 17. С. 38-41.
5. Герасимович А. М., Морозова-Герасимович Н. А. Методичні засади до організації обліку банківських інновацій. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації*. 2016. Вип. 1. С. 31-37.
6. Гребенікова О. В., Татар М. С., Коваль М. І. Конфігурації взаємодії банків і страхових компаній для забезпечення їх сталого розвитку в умовах глобальних викликів. *Проблеми економіки*. 2020. № 4. С. 294-304.
7. Джулій Л. В., Білорусець Л. М., Ємчук Л. В., Бочуля Н. В. Особливості організації управлінського обліку в банках України. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2020. № 4(1). С. 86-89.
8. Джулій Л. В., Грицаюк М. Організаційні аспекти та система обліку депозитних операцій банківських установ. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2017. № 3(1). С. 136-139.
9. Долбнєва Д. В. Взаємовплив банків та підприємств у контексті банківського кредитування в Україні. *Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки*. 2013. № 1. С. 179-187.

10. Єчина К. А. Особливості сучасного кредитування підприємств. *Управління розвитком*. 2013. № 22. С. 53-55.
11. Жук М. О., Здрок В. В. Аналіз динаміки величини внутрішніх валових заощаджень України. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2014. Вип. 24.2. С. 245-253.
12. Зоря О. П., Драгниш М. С. Удосконалення організації обліку безготівкових операцій банківської установи. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2020_11_60
13. Зоря О. П., Макаренко А. А. Удосконалення обліку касових операцій з клієнтами банківської установи. *Ефективна економіка*. 2019. № 10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2019_10_46
14. Зоря О. П., Малишев Р. В. Теоретичні засади ведення обліку безготівкових розрахунків суб'єктів господарської діяльності банківськими установами. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 18. С. 77-79.
15. Зюкова М. М., Вороніна В. Л., Сироштан І. О. Облік депозитних операцій банків із клієнтами. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки*. 2018. Вип. 30(2). С. 124-128.
16. Коблянська О. І., Захарчук А. І., Коблянська Г. Ю. Методика і організація обліку доходів і витрат банківських установ. *Modern economics*. 2019. № 13. С. 130-134.
17. Камінська М. Б. Особливості організації обліку доходів і витрат у банках. *Вісник Житомирського національного агроекологічного університету*. 2015. № 2(2). С. 147-153.
18. Катранжи Л. Л., Марина А. С. Страхування як спосіб забезпечення безпеки банківського кредитування. *Економіка, управління та адміністрування*. 2020. № 1. С. 116-122.
19. Кащенко О. Організація обліку та аудиту грошових потоків та розрахунків на прикладі підприємств сфери технічного обслуговування автомобілів. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2010. Вип. 118. С. 25-26.

20. Косова Т.Д., Біляк С.Л., Розводовська М. А. Депозитні і кредитні операції банківської установи в умовах надзвичайного стану: організація і методика обліку, аналізу, аудиту. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2022. №3. С. 93-98.

21. Косова Т.Д., Біляк С.Л., Розводовська М. А. Депозитні і кредитні операції банківської установи в умовах надзвичайного стану: організація і методика обліку, аналізу, аудиту. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2022. №3. С. 93-98.

22. Косова Т.Д., Біляк С.Л., Розводовська М. А. Організація і методика обліку депозитних і кредитних операцій банківської установи в умовах надзвичайного стану. *Матер. XIII Міжн. наук.-практ. Інтернет-конф. «Фінанси, облік та оподаткування: теорія і практика»* (24 листоп. 2022 р., м. Київ). К.: НАУ, 2022. С.

23. Кравченко Т. Д., Колеснікова О. П., Тигранян В. С. Напрями розвитку страхування банківських ризиків в Україні. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2020. Вип. 3(2). С. 73-78.

24. Кучерук І. В., Козинець А. О. Організація обліку та контролю депозитних операцій в комерційних банках. *Економіка і управління*. 2018. № 4. С. 118-123.

25. Кучерук І. В., Козинець А. О. Організація обліку та контролю депозитних операцій в комерційних банках. *Економіка і управління*. 2018. № 4. С. 118-123.

26. Лисенок О. В. Оцінка впливу валового внутрішнього продукту на зміни у депозитних ресурсах банків. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2020. № 12. С. 14-19.

27. Лисенок О. В. Оцінка впливу зміни депозитних ресурсів банків на валовий внутрішній продукт. *Облік і фінанси*. 2015. № 3. С. 98-101.

28. Любар О. О. Облікове забезпечення управління розрахунками з контрагентами за товарними операціями. *Агросвіт*. 2020. № 1. С. 48-60.

29. Малкіна Я. Д. Нова класифікація витрат та система управлінського обліку розрахунків за податковими зобов'язаннями банків України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 21-22. С. 101-105.

30. Малкіна Я. Д. Нормативно-правове забезпечення системи обліку податкових розрахунків банківських установ України. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації*. 2016. № 2. С. 88-103.

31. Матвієнко В. П., Заводовська Л. А. Особливості організації обліку інноваційних банківських продуктів. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки*. 2015. № 2. С. 65-70.

32. Матюха В. І., Мисака Г. В. Бухгалтерський облік розрахунків підприємства за товарними операціями. *Молодий вчений*. 2018. № 1(2). С. 933-936.

33. Мельниченко, О. В. Теорія, методологія та практика обліку, аналізу і аудиту електронних грошей в банках; Житомир. держ. технол. ун-т. Житомир : ЖДТУ, 2015. 383 с.

34. Несенюк Є.С., Журавель І. А., Яковенко В. П. Економічні проблеми співпраці підприємств із банківськими установами і страховими компаніями. *Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики: Матеріали одинадцятої міжнар. наук.-практ. конф., 09-10 вересня 2022 р. Одеса: ОНЕУ, 2022. С. 357-358.*

35. Несенюк Є.С., Журавель І. А., Яковенко В. П. Управління фінансовими ресурсами банківських установ і страхових компаній: інтеграційний аспект. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2022. №2. С. 86-90.

36. Панченко О., Маслюк О., Гориленко А. Банківські ризики як об'єкт страхування в сучасних умовах. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2020. № 4. С. 146-154.

37. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>

38. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>

39. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

40. Про валюту і валютні операції: Закон України от 21.06.2018р. № 2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/247319?find=1&lang=ru&text=%D0%BC%D1%96%D0%B6%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%BA#Text> (дата звернення: 27.04.2021).

41. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 №64/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>

42. Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування депозитів ФО: Закон України від 01.04.2022 № 2180-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2180-20#Text>

43. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів: Закон України від 19.06.2020. № 738-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-20#n2>

44. Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: Постанова Національного банку України; Інструкція, Форма типового документа, Повідомлення, Доручення, Вимоги, Розпорядження, Вказівки, Реєстр від 21.01.2004 № 22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04/ed20150417/find?text=%C1%E5%E7%E3%E2%B3%E2%EA%E2%B3+%F0%E7%F0%E0%F5%F3%ED%EA%E8#n36>

45. Про затвердження Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України: Постанова Національного

банку України; Інструкція, Форма типового документа, Звіт від 24.10.2011 № 373. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1288-11#Text>

46. Про затвердження Інструкції щодо організації роботи банківської системи в надзвичайному режимі: Постанова Національного банку України від 22.07.2014 № 435. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0435500-14#n739>

47. Про затвердження Положення про організацію бухгалтерського обліку, бухгалтерського контролю під час здійснення операційної діяльності в банках України: Постанова Національного банку України; Положення, Вимоги, Перелік від 04.07.2018 № 75. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0075500-18#Text>

48. Про затвердження Положення про організацію внутрішнього аудиту в банках України: Постанова Національного банку України; Положення, Звіт, Форма типового документа від 10.05.2016 № 311. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0311500-16#Text>

49. Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: Постанова НБУ від 11.06.2020 № 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text>

50. Про затвердження Положення про плани відновлення діяльності банків України та банківських груп: Постанова Національного банку України від 18.07.2019 № 95. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0095500-19#Text>

51. Про затвердження Положення про порядок регулювання діяльності банківських груп: Постанова Національного банку України від 20.06.2012 № 254. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1178-12#Text>

52. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>

53. Про платіжні послуги: Закон України від 30.06.2021 № 1591-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20/ed20210630#n10>

54. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

55. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000 № 1550-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text>

56. Про систему гарантування депозитів фізичних осіб: Закон України від 23.02.2012 № 4452-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text>

57. Про страхування: Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>

58. Радіонова Н. Й., Козачук А. А. Організаційні та методичні підходи до складання фінансової звітності комерційного банку на основі діючої системи обліку. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2018. № 21(2). С. 75-78.

59. Склярова І. С. Особливості обліку депозитних операцій комерційного банку. *Управління розвитком*. 2014. № 9. С. 91-93.

60. Снігурська, Л. П. Практичне застосування МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» в обліку фінансових інструментів банків України : метод. посіб. Львів : ПАІС, 2018. 230 с.

61. Тарасова Т. О., Макурін А. А. Облік криптовалюти в розрахунках на підприємстві порівняно з реальними грошовими коштами. *Бізнес Інформ*. 2020. № 8. С. 190-195.

62. Тищенко В. Б. Особливості обліку депозитних операцій у банках України. *Управління розвитком*. 2013. № 15. С. 138-140.

63. Хома І. Б., Гориславець П. А., Роскіна А. Ю. Ризики банківського та страхового сегментів на ринку фінансових послуг України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2020. Вип. 30. С. 204-208.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Аудиторський висновок

Building a better working world

Ernst & Young Audit Services LLC
100 Krasivobudova Street
Kyiv 01033, Ukraine
Tel: +380 (04) 492 2020
Fax: +380 (04) 492 2020
www.ey.com/ua

Ernst & Young Audit Services LLC
100 Krasivobudova Street
Kyiv 01033, Ukraine
Tel: +380 (04) 492 2020
Fax: +380 (04) 492 2020
www.ey.com/ua

Звіт незалежного аудитора

Акціонерам та Наглядовій Раді Акціонерного товариства Комерційний банк «ПриватБанк»

Звіт щодо аудиту окремої фінансової звітності

Думка із застереженням

Ми провели аудит окремої фінансової звітності Акціонерного товариства Комерційний банк «ПриватБанк» («Банк»), представленої на сторінках 1-94 Розділу II Річного звіту Банку за 2021 рік, що складається з окремого звіту про фінансовий стан на 31 грудня 2021 року, та окремого звіту про прибуток чи збиток, окремого звіту про сукупний дохід, окремого звіту про зміни у власному капіталі та окремого звіту про рух грошових коштів за рік, що закінчився зазначеною датою, та приміток до окремої фінансової звітності, включеною стислою вивадою аналізу об'єктивних питань.

На нашу думку, за винятком впливу питань, описаних у розділі «Основа для думки із застереженням» нашого звіту, окрема фінансова звітність, що додається, відображає достовірно, у всіх суттєвих аспектах фінансовий стан Банку на 31 грудня 2021 року, та його фінансовий результат і грошові потоки за рік, що закінчився зазначеною датою, відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) та вимог статті 10 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV щодо складання фінансової звітності.

Основа для думки із застереженням

Банк не завершив аналіз чи задовольняється критерії призначення визначення щодо певних коштів клієнтів, що підлягають консервації в капіталі (Примітка 1.3). Ці кошти клієнтів та відповідна дебіторська заборгованість у сумі 8 144 млн. грн. (за мінусом резерву під зменшення корисності в сумі 734 млн. грн.) станом на 31 грудня 2021 та 2020 років (Примітка 1.2), були визнані у окремому звіті про фінансовий стан Банку. Ця дебіторська заборгованість не відповідає визначенню активу згідно з МСФЗ. Також деякі інші активи Банку було завищено на 8 144 млн. грн. на 31 грудня 2021 та 2020 років. Вплив незавершення аналізу критеріїв призначення визначення коштів клієнтів на зобов'язання та капітал Банку станом на 31 грудня 2021 та 2020 років, а також на процентні витрати та прибуток і збитки від курсових різниць за 2021 та 2020 роки не було визначено. Нашу думку щодо окремої фінансової звітності за 2020 рік було модифіковано відповідно.

Ми провели аудит відповідно до Міжнародних стандартів аудиту (МСА). Нашу відповідальність згідно з цими стандартами викладено в розділі «Відповідальність аудитора за аудит окремої фінансової звітності» нашого звіту. Ми є незалежним по відношенню до Банку згідно з прийнятим Радою міжнародних стандартів етики для бухгалтерів (МСЕЕБ) Міжнародним кодексом етики професійних бухгалтерів (включеною Міжнародні стандарти (I))

A member firm of Ernst & Young Global Limited

Building a better working world

Ключове питання аудиту

притицень від управлінського персоналу.

Використання різних підходів до та притицень для врахування історичної та прогнозованої макроекономічної інформації, а оцінки таких показників як: історичні збитки, відновлення, макроекономічні показники, може призвести до суттєво різних оцінок очікуваного кредитного збитку за кредитами та авансами клієнтам.

Крім того, щодо рефінансових кредитів, що оцінюються на індивідуальній основі, Банк застосував судження щодо оцінки справедливої вартості заставного майна та очікуваних грошових потоків, висловивши в діапазоні сценаріїв.

Бар'єри до уваги суттєвості балансової вартості кредитів та авансів клієнтам для окремої фінансової звітності та суб'єктивну природу оцінки розміру очікуваного кредитного збитку це питання було одне з ключових питань аудиту.

Примітки 3, 4, 8 та 23 до окремої фінансової звітності містять інформацію щодо очікуваного кредитного збитку за кредитами та авансами клієнтам та політик Банку щодо управління ризиками.

Оцінка інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збитки

Оцінка справедливої вартості інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток із вбудованим деривативом була однією із суттєвих професійних суджень управлінського персоналу Банку внаслідок складності моделі та суб'єктивності притицень та методів оцінки.

збитку за кредитами та авансами клієнтам.

Ми отримали розуміння, оцінили ризики і протестували операційну ефективність контролю щодо розрахунку очікуваного кредитного збитку та вхідної інформації.

Ми також протестували інформацію, що було використано у розрахунок очікуваного кредитного збитку, що включала, але не обмежувалася історичними збитками, відновленнями, макроекономічними показниками та іншими вибірими даними.

За забезпеченими кредитами, що оцінюються на індивідуальній основі, ми провели оцінку методології переоцінки застав та притицень, що було використано для оцінки її справедливої вартості застав та очікуваних грошових потоків висловивши в діапазоні сценаріїв.

Ми проаналізували розкриття Банку щодо очікуваного кредитного збитку за кредитами та авансами клієнтам, що представлено у примітках до окремої фінансової звітності.

Наші аудиторські процедури включали отримання розуміння процесу оцінки справедливої вартості, основних джерел вхідних даних та притицень.

Ми провели, із залученням наших внутрішніх експертів, оцінку моделі, притицень та методів оцінки, що застосовувалися управлінським персоналом Банку, включавши її з них, що

A member firm of Ernst & Young Global Limited

Building a better working world

незалежності) (сходекс РМСЕБ) та етичними вимогами, застосованими в Україні до нашого аудиту окремої фінансової звітності, а також виконали інші обов'язки з етики відповідно до цих вимог та Кодексу РМСЕБ. Ми вважаємо, що отримані нами аудиторські докази є достатніми і прийнятними для використання їх як основи для нашого думки із застереженням.

Суттєва невизначеність, що стосується безперервності діяльності

Ми звертаємо увагу на Примітку 3 та Примітку 31 до фінансової звітності, в якій описано поточну ситуацію в Україні внаслідок високим ступенем російської федерації в Україні, що розпочалося 24 лютого 2022 року та наразі продовжується із непередбачуваними наслідками. Як зазначено у Примітку 3 ці події або умови разом із іншими питаннями, викладеними в Примітку 31, вказують, що існує суттєва невизначеність, яка може поставити під значний сумнів здатність Банку продовжувати свою діяльність на безперервній основі. Наш висновок не було модифіковано щодо цього питання.

Ключове питання аудиту, що оповідають найбільш значущі ризики суттєвих викривлень, включно з оцінками ризиками суттєвих викривлень внаслідок шахрайства

Ключове питання аудиту - це питання, які на наше професійне судження, були найбільш значущими під час нашого аудиту окремої фінансової звітності за поточний період. Додатково до питань, описаних в розділі «Основа для думки із застереженням», ми визначили, що описані нижче питання є ключовими питаннями аудиту, які слід відобразити в нашому звіті. Ці питання розглядалися в контексті нашого аудиту окремої фінансової звітності з цією метою та враховувалися при формуванні думки щодо них, при цьому ми не висловили окремої думки щодо цих питань. Щодо кожного питання, описаного нижче, наш опис того, як відповідне питання розглядалося під час нашого аудиту, наведено в цьому коментарі.

Ми виконали обов'язки, що описані в розділі «Відповідальність аудитора за аудит окремої фінансової звітності» нашого звіту, в тому числі щодо цих питань. Відповідно, наш аудит включав виконання процедур, розроблених у відповідь на нашу оцінку ризиків суттєвого викривлення окремої фінансової звітності. Результати наших аудиторських процедур, в тому числі процедур, що були виконані під час розгляду зазначених нижче питань, слугували основою для висловлення нашої аудиторської думки із застереженням щодо окремої фінансової звітності, що додається.

Ключове питання аудиту

Як відповіді ключове питання було розглянуто під час нашого аудиту

Оцінка очікуваного кредитного збитку за кредитами та авансами клієнтам

Оцінка очікуваного кредитного збитку у відповідності до МСФЗ 9 «Фінансові інструменти», складена та, за своєю суттю, суб'єктивним процесом, що вимагає застосування суджень та

Наші аудиторські процедури включали оцінку МСФЗ 9 «Фінансові інструменти», складена та, за своєю суттю, суб'єктивним процесом, що вимагає застосування суджень та

A member firm of Ernst & Young Global Limited

Building a better working world

Ключове питання аудиту

Також, балансова вартість у сумі 93 096 млн. грн. є суттєвою для окремої фінансової звітності. Отже, ми вважаємо це питання ключовим питанням аудиту.

Примітки 4, 9 та 27 до окремої фінансової звітності містять інформацію та судження щодо інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток.

Наша інформація, що включено до Річного звіту та Річної інформації емплента цінних паперів Банку за 2021 рік

Наша інформація складається з інформації, яка міститься в Річному звіті Банку (що включає Звіт про корпоративне управління) та у Річній інформації емплента цінних паперів Банку (що включає Звіт про корпоративне управління), але не включає окрему фінансову звітність та наш Звіт аудитора щодо неї. Управлінський персонал несе відповідальність за цю інформацію.

Наша думка щодо окремої фінансової звітності не поширюється на цю інформацію та ми не робимо висновок з будь-яким рівнем впевненості щодо цієї інформації.

У зв'язку з нашим аудитом окремої фінансової звітності нашою відповідальністю є ознайомитися з цюю інформацією та при цьому розглянути, чи існує суттєва невпевненість між цюю інформацією та окремою фінансовою звітністю або нашими знаннями, отриманими під час аудиту, або чи ця інша інформація виглядає такою, що містить суттєві викривлення. Якщо, на основі проведеної нами роботи, ми дозволимо висновок, що існує суттєва невизначеність цієї іншої інформації, ми зобов'язані повідомити про цей факт. Ми не виконали жодного факта, які б необхідно було включити до звіту.

Як зазначено у розділі «Основа для думки із застереженням», вплив незавершення аналізу критеріїв призначення визначення коштів клієнтів на зобов'язання та капітал Банку станом на 31 грудня 2021 та 2020 років, а також на процентні витрати та прибуток і збитки від курсових різниць за 2021 та 2020 роки не було визначено. Відповідно, ми не мали змоги визначити чи є інша інформація викривленою щодо цього питання.

Відповідальність управлінського персоналу та Наглядової Ради за окрему фінансову звітність

Управлінський персонал несе відповідальність за складання і достовірне подання окремої фінансової звітності відповідно до МСФЗ та за таку систему внутрішнього контролю, яку управлінський персонал визначає потрібною для того, щоб забезпечити складання

A member firm of Ernst & Young Global Limited

Продовження Додатку А

окремої фінансової звітності, що не містить суттєвих викривлень внаслідок шахрайства або помилки.

При складанні окремої фінансової звітності управлінський персонал несе відповідальність за оцінку здатності Банку продовжувати свою діяльність на безперервній основі, розуміючи, де це застосовно, питання, що стосується безперервності діяльності, та використуючи притучення про безперервність діяльності як основи для бухгалтерського обліку, окрім випадків, коли управлінський персонал або планує ліквідувати Банк чи призупинити діяльність, або не має інших реальних альтернатив цілей.

Наглядова Рада несе відповідальність за нагляд за процесом фінансового звітування Банку.

Відповідальність аудиторів за аудит окремої фінансової звітності

Нашими цілями є отримання обґрунтованої впевненості, що окрема фінансова звітність в цілому не містить суттєвого викривлення внаслідок шахрайства або помилки, та випуск звіту аудиторів, що містить нашу думку. Обґрунтована впевненість є високою рівнем впевненості, проте не гарантує, що аудит, проведений відповідно до МСА, завжди виявить суттєві викривлення, коли вони існують. Викривлення можуть бути результатом шахрайства або помилки; вони вважаються суттєвими, якщо окремо або в сукупності, як обґрунтовано очікується, вони можуть впливати на економічні рішення користувачів, що приймаються на основі цієї окремої фінансової звітності.

- Виконуючи аудит відповідно до вимог МСА, ми використовуємо професійне судження та професійні оцінки протягом всього завершення аудиту. Крім того, ми:
- ідентифікуємо та оцінюємо ризики суттєвого викривлення окремої фінансової звітності внаслідок шахрайства чи помилки, розробляємо та виконуємо аудиторські процедури у відповідь на ці ризики, та отримуємо аудиторські докази, що є достатніми та прийнятними для використання їх як основи для нашої думки. Ризик виявлення суттєвого викривлення внаслідок шахрайства є вищим, ніж для виявлення внаслідок помилки, оскільки шахрайство може включати змову, підробку, навмисні пропуски, неввісні твердження або нехтування заходами внутрішнього контролю;
  - отримуємо розуміння заходів внутрішнього контролю, що стосуються аудиту, для розробки аудиторських процедур, які б відповідали обставинам, а не для виключення думки щодо ефективності системи внутрішнього контролю Банку;
  - оцінюємо прийнятність застосованих облікових політик та обґрунтованість облікових оцінок і відображення розкриттів інформації, зроблених управлінським персоналом;
  - докладаємо висновку щодо прийнятності використання управлінським персоналом притучення про безперервність діяльності як основи для бухгалтерського обліку та, на основі отриманих аудиторських доказів, докладаємо висновку, чи існує суттєва невизначеність щодо подій або умов, що може поставити під значний сумнів здатність Банку продовжувати свою діяльність на безперервній основі. Якщо ми докладаємо

(4)

Аудиторська фірма EY в Україні

висновку щодо існування такої суттєвої невизначеності, ми повинні привернути увагу в нашому звіті аудиторів до відповідних розкриттів інформації у окремої фінансової звітності або, якщо такі розкриття інформації є неадекватними, ідентифікувати свою думку. Наші висновки ґрунтуються на аудиторських доказах, отриманих до дати нашого звіту аудиторів. Тим не менш, майбутні події або умови можуть примусити Банк припинити свою діяльність на безперервній основі.

- оцінюємо загальне подання, структуру та зміст окремої фінансової звітності включно з розкриттями інформації, а також те, чи показує окрема фінансова звітність операції та події, що лежать в основі її складання, так, щоб досить достовірно подати.

Ми подібрали Наглядову Раду та Аудиторський Комітет разом з іншими питаннями інформацію про запланований обсяг та час проведення аудиту та суттєві аудиторські результати, включючи будь-які суттєві недоліки системи внутрішнього контролю, виявлені нами під час аудиту.

Ми також надаємо Наглядовій Раді та Аудиторському Комітету твердження, що ми вважаємо відповідні етичні вимоги щодо незалежності, та повідомляємо їх про всі стосунки й інші питання, які могли б обґрунтовано вважатися такими, що впливають на нашу незалежність, а також, де це застосовно, щодо дій, вжитих для усунення загрози, або запровадження застережних заходів.

З переліку всіх питань, інформації щодо яких надавалися Наглядовій Раді та Аудиторському Комітету, ми визначили ті, що були найбільш значущими під час аудиту окремої фінансової звітності поточного періоду, тобто ті, які є ключовими питаннями аудиту.

Звіт у відповідності до вимог Розділу IV параграфу 11 інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України, затвердженої постановою Правління Національного банку України №373 від 24 жовтня 2011 року (зі змінами)

У відповідності до вимог Розділу IV параграфу 11 інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України, затвердженої постановою Правління Національного банку України №373 від 24 жовтня 2011 року (зі змінами) (інструкція №373), ми звітуємо наступне:

На нашу думку, на основі проведеної роботи під час нашого аудиту окремої фінансової звітності Банку, Звіт про управління Банку складено відповідно до вимог Розділу IV інструкції №373 та інформації у Звіті про управління Банку відповідно окремі фінансової звітності.

Ми маємо звітувати у разі, якщо ми визначили, що Звіт про управління Банку містить суттєві викривлення в світлі наших знань та розуміння, які ми отримали під час нашого аудиту окремої фінансової звітності Банку. Ми не виявили таких фактів, які б необхідно було включити до звіту.

(4)

Аудиторська фірма EY в Україні

Звіт щодо вимог інших законодавчих і нормативних актів

Додатково до вимог Міжнародних стандартів аудиту, у звіті незалежного аудитора ми надаємо також інформацію відповідно до ч. 4 ст. 14 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» № 2258-VIII (Закон № 2258-VIII) та відповідно до вимог до інформації, що стосується аудиту або огляду фінансової звітності учасників ринку капіталу та організованих товариств ринків, нагляд за якими здійснює Національна комісія з цінних паперів та фінансового ринку (НКЦПФР), затвердженого рішенням НКЦПФР від 25 липня 2021 року №555 (надалі - вимоги НКЦПФР):

Призначення аудитора та загальна тривалість продовження повноважень

12 січня 2017 року нас було вперше призначено Наглядовою Радою в якості незалежних аудиторів для проведення обов'язкового аудиту окремої фінансової звітності Банку. Наше призначення щорічно поновлюється Наглядовою Радою. Загальна тривалість безперервного виконання наших повноважень із проведення обов'язкового аудиту Банку становить шість років.

Щодо угодження звіту незалежного аудитора з додатковим звітним до Аудиторського Комітету та Наглядової Ради

Ми підтверджуємо, що наш Звіт незалежного аудитора угоджується з додатковим звітним до Аудиторського Комітету та Наглядової Ради Банку, який ми випустили 21 червня 2022 року відповідно до вимог ст. 35 Закону № 2258-VIII.

Надання неаудиторських послуг

Ми зазначаємо, що неаудиторські послуги, на які встановлено обмеження у ч. 4 ст. 6 Закону № 2258-VIII, нами не надавалися Банку жодних неаудиторських послуг, окрім тих, що розкриті в окремої фінансової звітності або Звіті про управління Банку.

- Звітання щодо вимог НКЦПФР**
- Повне найменування Банку, інформацію про кінцевого бенефіціара та структуру власності наведено у Прімітіві 1 до окремої фінансової звітності Банку.
  - Станом на 31 грудня 2021 року Банк мав наступні дочірні компанії (включено в розділ «Україна»): ТОВ «Сістем Гігант», ПРАТ «Ліобос», ТОВ «А-Лекс», ТОВ «Українське бюро кредитних історій», ТОВ «Бі-ТІ Група» та ФБ «Ідентифікація простор».
  - Станом на 31 грудня 2021 року Банк не був контролером або учасником небанківської групи.

(4)

Аудиторська фірма EY в Україні

- Банк є підприємством, що становить суспільний інтерес, у відповідності до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV.
- Прогнодичні показники, встановлені НКЦПФР для відповідного виду діяльності для професійних учасників ринку капіталу та організованих товариств ринків, не поширюються на Банку, які перевіряють професійну діяльність на фондовому ринку у відповідності до Положення щодо прозорості діяльності професійної діяльності на фондовому ринку та вимог до системи управління ризиками затвердженого рішенням НКЦПФР №1597 від 1 жовтня 2015 року.
- Аудиторський комітет Банку не проводить перевірок фінансово-господарської діяльності Банку за результатами фінансового року.
- Товариство з обмеженою відповідальністю «Експерт енд Янг Аудиторські Послуги» (код ЄДРПОУ: 23306921, веб-сторінка: www.ea.com.ua) проводить аудит фінансової звітності Банку на підставі договору №ФС-002-100192 від 2 серпня 2021 року. Аудит був проведений у період з 2 серпня 2021 року по 28 липня 2022 року.

Партнером заведення в аудит, результатом якого є цей Звіт незалежного аудитора, є Студинська Ю.С.

Від імені ТОВ «Експерт енд Янг Аудиторські послуги»:

Сестак О.М. Генеральний директор	Студинська Ю.С. Партнер
Номер запису в Реєстрі аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності 101250	Номер запису в Реєстрі аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності 101256
	Сівак М.В. Аудитор
	Номер запису в Реєстрі аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності 101255

м. Київ, Україна
28 липня 2022 року
ТОВ «Експерт енд Янг Аудиторські послуги» виконано до Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, май же Аудиторська палата України. Номер реєстрації у Реєстрі: 2516.

(4)

Аудиторська фірма EY в Україні

Додаток Б

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремі звіти про фінансові операції за 31 грудня 2021 року

Головний український звіт	Прим.	31 грудня 2021 року	31 грудня 2020 року	31 грудня 2019 року (реконструкція)
АТФЕР				
Грошові кошти та їх еквіваленти	8	82 058	88 811	85 494
Кредити та аванси банкам	7	38 242	25 059	27 118
Кредити та аванси клієнтам	8	82 178	58 027	38 044
Векселі (власні, переказні та чужі)		202 377	271 861	132 157
- за справедливою вартістю через ринкову ціну	9	83 008	108 750	84 500
- за справедливою вартістю через власні фінансові інструменти	9	119 025	119 766	89 022
- за амортизованою вартістю	8	62	1 115	815
Висхідні фінансові активи	25	8 078	6 960	2 397
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		32	32	168
Інвестиції в нерухомість		1 088	3 920	3 074
Накопичені витрати на вилучення грошей	18	1 268	853	548
Обов'язки банкам	19	4 075	4 000	5 332
Інші фінансові зобов'язання	17	2 548	2 418	2 218
Інші нерезидентні активи	12	8 172	18 128	16 528
Накопичені витрати або збитки від операцій з грошима або іншими фінансовими активами		7	30	-
Загальна сума активів		491 298	382 525	388 120
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ				
Власний капітал		-	-	1 721
Аванси банкам	20	3	2	201
Інші активи	21	322 325	372 708	242 821
Відсоткові надходження від клієнтів	21	158	165	121
Інші фінансові зобов'язання	14	5 779	4 058	2 038
Зобов'язання з ПДВ	19	5 887	10 587	9 284
- з податку на прибутки, що відносяться до фінансових активів (включаючи аванси)		373	328	288
- інші зобов'язання	15	5 278	10 588	2 035
Інші нерезидентні зобов'язання		1 796	2 388	1 538
Загальна сума зобов'язань		334 581	328 738	255 194
ВАСИВНИЙ БАЛАНС				
Своєчасні кошти	10	236 088	236 380	208 080
Відкладені кошти	16	33	33	33
Резерви на операції з грошима		12 724	12 174	12 174
Інші резерви	8 13	14 091	21 048	6 682
Резерв на над'явний бізнес	20	4 688	4 481	5 223
Невикористані резерви		(187 327)	(171 953)	(189 978)
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		491 298	382 525	388 120

Затверджено до звіту та підписано 26 липня 2022 року

Г. Бьощ
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремі звіти про сукупний дохід за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2021	31 грудня 2020
Прибуток за рік		35 050	24 302
Інший сукупний дохід			
Смагати, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:			
Фінансові інструменти, що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:			
- Прибуток (збиток) від фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування		(1 758)	(1 649)
- Коригування перекласифікації фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування		(32)	(8)
- Податок на прибуток, що відноситься до фінансових активів, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід у складі іншого сукупного доходу		(2)	(6)
Смагати, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:			
Відвіди та збитки:			
- Інший сукупний дохід, до оподаткування, прибуток (збиток) від переоцінки		(32)	139
- Податок на прибуток, що відноситься до змін у дооцінці у складі іншого сукупного доходу		6	(25)
Загальна сума іншого сукупного доходу		(1 818)	(1 549)
Загальна сума сукупного доходу		33 232	22 753

Затверджено до звіту та підписано 26 липня 2022 року

Г. Бьощ
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремі звіти про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2021 рік	2020 рік (реконструкція)
У мільйонах українських гривень			
Прибуток до оподаткування		35 054	33 302
- податок на доходи з капіталу за використання методу ефективного відсотку	17	(3 072)	(28 547)
- інші податки доходу	17	(4 984)	(5 116)
Прибуток після податку		(8 022)	(11 961)
Чистий процентний дохід		29 317	21 602
Прибуток від зменшення вартості за створенням збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), включений згідно з МСФЗ 9	18	(200)	(1 829)
Чисті процентні доходи після врахування резерву на зменшення корисності		28 491	19 750
Корисні доходи	19	35 357	27 849
Корисні витрати	19	(11 942)	(8 098)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іншими видами капіталу		3 233	2 183
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іншими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через власні фінансові інструменти		1 017	(7 488)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	32	8
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через власні фінансові інструменти	9	(7 868)	16 043
Витрати на витрати за операціями		(8 873)	(295)
Витрати на витрати за операціями		(2 346)	(8 702)
Витрати на витрати за операціями		(2 163)	(1 701)
Чистий прибуток (збиток) асоційованих підприємств та спільних підприємств, облік яких ведеться за методом участі в капіталі		(2 346)	(2 181)
Чисті адміністративні та операційні витрати в т.ч.:		9 464	(8 538)
- розформовані (витрати на створення резерву під операційні витрати)	15, 20	9 464	(8 538)
- адміністративні та операційні витрати	20	(8 812)	(8 302)
Інші доходи		(1 111)	(374)
Інші прибуток (збиток) - збиток від нерезидентів фінансових активів		(146)	(8)
Додаток (збиток), які виникають під час перекласифікації фінансових активів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		77	-
Прибуток (збиток), що виникає від припинення комерційних фінансових операцій, облікується за амортизованою вартістю		-	-
Прибуток до оподаткування		35 057	24 302
Витрати на оплату податку (доходи від повернення податку)	21	(17)	6
Прибуток за рік		35 050	24 302

Затверджено до звіту та підписано 26 липня 2022 року

Г. Бьощ
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Продовження Додатку Б

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремі звіти про зміни у власному капіталі за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року

Узагальнені утримані доходи	План	Статутний капітал	Емісійні доходи	Резерв нерозподілені доходи	Резерв від прибутку на облігу за фінансовими зобов'язаннями, оцінках за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	Всього інші резерви	Результат від операцій з акціями	Резерви та інші фонди Банку	Неоподаткований прибуток	Залишок сукупного власного капіталу
Власний капітал на 1 січня 2020		308 080	23	814	(1 274)	(603)	12 174	6 250	(180 918)	54 529
Прибуток за рік		-	-	714	(1 463)	(1 549)	-	-	34 383	34 340
Інші сукупні доходи		-	-	-	-	-	-	-	-	(1 500)
Сукупний дохід		-	-	714	(1 463)	(1 549)	-	-	34 383	32 750
Збільшення (зменшення) через інші зміни власний капітал:										
- переведення (вирозрахунок) резерву нерозподілені доходи до нерозподілені доходу		-	-	(391)	-	(39)	-	-	-	39
Розподіл прибутку		-	-	-	-	-	-	-	-	-
- переведення до резервного фонду		18	-	-	-	-	-	1 021	(1 078)	(24 481)
- дивиденди, зняти за розподілом між акціонерами		18	-	-	-	-	-	-	(24 407)	(24 481)
Власний капітал на 31 грудня 2020		308 080	23	809	(2 537)	(2 348)	12 174	6 481	(171 608)	52 625
Власний капітал на 1 січня 2021		308 080	23	809	(2 537)	(2 348)	12 174	6 481	(171 608)	52 625
Прибуток за рік		-	-	-	-	-	-	-	35 050	35 050
Інші сукупні доходи		-	-	(26)	(1 752)	(1 818)	-	-	-	(1 936)
Сукупний дохід		-	-	(26)	(1 752)	(1 818)	-	-	35 050	33 232
Збільшення (зменшення) через інші зміни власний капітал:										
- переведення (вирозрахунок) резерву нерозподілені доходи до нерозподілені доходу		-	-	(25)	-	(39)	-	-	-	25
Розподіл прибутку		-	-	-	-	-	-	-	-	-
- переведення до резервного фонду		18	-	-	-	-	-	1 201	(1 215)	-
- дивиденди, зняти за розподілом між акціонерами		18	-	-	-	-	-	-	(19 442)	(19 442)
Власний капітал на 31 грудня 2021		308 080	23	658	(4 796)	(4 691)	12 174	6 885	(187 347)	66 418

Затверджено дирекцією на підписанні 26 грудня 2022 року.

Г. Били
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Яремченко
Головний бухгалтер

Примітки, подані на сторінках 4-6, є невідокремленою частиною цієї окремої фінансової звітності.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремі звіти про рух грошових коштів за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року

Узагальнені утримані доходи	План	2021 рік	2020 рік (за ревізійними даними)
Грошові кошти від операційної діяльності			
Платіжні операції		30 978	32 656
Платіжні операції		(6 733)	(12 285)
Войсінні операції, що отримані		30 307	37 647
Войсінні операції, що отримані		(11 648)	(8 986)
Чиста збільшення/зменшення від операцій з активами валютою		3 226	3 102
Бюджетні операції		(1 176)	(1 852)
Адміністративні витрати та інші операційні витрати, що отримані		(8 408)	(9 212)
Інші доходи		1 751	1 219
Платіжні операції на прибуток (збиток)		(3 378)	(8 654)
Грошові кошти, отримані від операційної діяльності, дають в операційних активах та зобов'язаннях		38 910	28 114
Зміни в операційних активах та зобов'язаннях			
Чиста збільшення/зменшення грошових та інших фондів		(1 176)	3 088
Чиста збільшення/зменшення грошових та інших фондів		(13 802)	2 352
Чиста збільшення/зменшення чистого фінансового результату		755	(2)
Чиста збільшення/зменшення чистого результату		(162)	300
Чиста збільшення/зменшення грошових коштів		38	9
Чиста збільшення/зменшення грошових коштів		17 719	35 207
Чиста збільшення/зменшення грошових коштів з операційної діяльності		38	38
Чиста збільшення/зменшення грошових коштів з операційної діяльності		(27)	(129)
Чисті грошові кошти, отримані від операційної діяльності		38 119	35 482
Грошові кошти від інвестиційної діяльності			
Надходження від продажу основних засобів		39	38
Прибуток від операцій з облігу		9 123	(1 046)
Забавлені невласні активи		(827)	(238)
Прибуток від операцій з облігу операцій з фінансовими інструментами		(89 619)	(81 397)
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(89 625)	(81 523)
- за справедливою вартістю		-	(1 488)
Надходження від операцій з облігу операцій з фінансовими інструментами, що отримані		31 129	32 132
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(89 622)	32 132
- за справедливою вартістю		1 898	-
Чисті грошові кошти, використані в інвестиційній діяльності		(74 187)	(53 146)
Грошові кошти від фінансової діяльності			
Витрати за операціями зобов'язаннями		(178)	(87)
Платіжні операції з облігу операцій з фінансовими інструментами		(18 442)	(1 872)
Дивиденди отримані		-	(24 481)
Чисті грошові кошти, використані в фінансовій діяльності		38	(25 780)
Всього чисті грошові кошти та їх еквіваленти		(1 932)	4 023
Всього грошові кошти та їх еквіваленти на початок періоду		(11)	(11)
Всього грошові кошти та їх еквіваленти на кінець періоду		3 540	2 589
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок періоду		44 800	44 800
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець періоду		51 300	48 088

Затверджено дирекцією на підписанні 26 грудня 2022 року.

Г. Били
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Яремченко
Головний бухгалтер